Stenogrammid

XIV Riigikogu, III Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 03.06.2020, 12:00

Toimetatud

12:00 Infotund
1. 12:01 Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon
2. 12:11 Põhiseaduse toimimine
3. 12:24 Kriisimeetmed
4. 12:39 Töökorraldus
5. 12:54 Euroopa Liidu abipakett
6. 13:06 Alusharidus ja laste võrdne kohtlemine
7. 13:22 Terviseameti tegevus
8. 13:35 Koalitsioonileping
9. 13:42 Valitsuse seisukohad

12:00 Infotund

12:00 Esimees Henn Põlluaas
Tere hommikust, austatud kolleegid! Austatud valitsuse liikmed! Alustame oma kolmapäevast infotundi. Kõigepealt viime läbi kohaloleku kontrolli.
Kohaloleku kontroll
Kohal on 29 Riigikogu liiget, puudub 72.
Tänases infotunnis osalevad järgmised valitsuse liikmed: peaminister Jüri Ratas, kaitseminister Jüri Luik ja sotsiaalminister Tanel Kiik. Nagu ikka, kõigepealt saavad küsimuse esitada eelnevalt registreerunud Riigikogu liikmed. Nemad saavad ka võimaluse täiendavaks küsimuseks ja seejärel on üks küsimus saalist. Küsimuse esitamiseks on aega kaks minutit ja vastamiseks kolm.

---

1. 12:01 Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon

12:01 Esimees Henn Põlluaas
Esimesena küsib Kaja Kallas ja talle vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:01 Kaja Kallas
Aitäh! Lugupeetud peaminister! Teatavasti tegeleb Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon praegu kahe Keskerakonnaga seotud juhtumiga. Üks neist käsitleb 50 000 euro annetamist selle aasta alguses ja teine on 1,2 miljoni euro suurune nõue Keskerakonna vastu. Kas teie kui Eesti Vabariigi peaminister ei pea moraalselt õigeks seda, et enne, kui teie enda parteiga seotud nõuded või vaidlused ei ole lahendatud, te ei hakka Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni ära kaotama?

12:02 Peaminister Jüri Ratas
Austatud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Hea küsija, ma tänan selle küsimuse eest! Kõigepealt, ERJK ärakaotamise teemal on minu meelest õhus väga palju valeinformatsiooni. Esiteks, see on Riigikogu algatatud eelnõu. Teiseks, minu meelest see muudatus tõstab erakondade rahastamise järelevalve taset. Ja see on tähtis, et kvaliteet on kõrgem. Kolmandaks, see, mida te küsisite, on ka, ütleme, selline valesti õhku visatud pall. Kui Riigikogu peaks nii otsustama ja erakondade rahastamise

järelevalve liigub ERJK alt kõrgemale, uuele tasemele, Riigikontrolli alla, siis pole alust arvata, et mingisugused menetlused langevad ära. Ausalt, ma ei kujuta seda ette. See on ju väga loogiline, et on õigusjärgsus, et järgmine organisatsioon võtab need asjad üle, menetleb neid edasi. Ma ei näe mitte kuidagi sellel kartusel alust. Punkt 1.
Punkt 2: on arvamus, et see periood peabki tagasiulatuvalt olema kolm aastat, nagu eelnõus kirjas on. Ma arvan, et täna Riigikogu saab seda ju piisavalt pikalt arutada. Kui ma saan Riigikogu tahtest õigesti aru, siis te tulete selle arutelu juurde tagasi selle aasta sügisel, vahepeal on suvekuud. Ma täiesti arvan, et seda perioodi võib vabalt ka pikendada. See menetlus on täielikult avatud.
Aga jah, ma olen ka ajakirjandusest lugenud, et nüüd komisjon kaotatakse ära sellepärast, et mingid menetlused saab siis kuidagi kahe tooli vahele lükata. See on täiesti vale arusaam. Loomulikult tuleb edasi menetleda, loomulikult tuleb lõpuni menetleda. Kui on rikutud, tuleb trahv määrata, kui rikutud ei ole, siis menetlus lõpetatakse ilma trahvita. Nii see ongi. Aitäh!

12:04 Esimees Henn Põlluaas
Kaja Kallas, täpsustav küsimus, palun!

12:04 Kaja Kallas
Aitäh! Te ei andnud selget vastust, aga annan teile uue võimaluse. Kas teie ei leia, et õigusriigile kohane lahendus oleks see, et te võtate selle eelnõu seniks tagasi, kuni Keskerakonna vaidlused on lahendatud? Kui te tõepoolest kõike seda, mida te retoorikas ütlete, tahate teha, tahate erakondade rahastamise järelevalvet muuta, siis ehk alustate puhtalt lehelt uuesti, kui teiega seotud küsimused on lahendatud? Siis ei oleks mingit sellist tunnet, et tegelikult te soovite oma erakonna probleeme selliselt lahendada. See näeb kõik väga halb välja, see paistab väga inetu ja see ei ole õigusriigile kohane.

12:05 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! No te lähete nüüd väga poliitiliseks. Kõigepealt, punkt 1: ma ütlen veel kord, et eelnõu on Riigikogu algatatud, see ei ole valitsuse algatatud. Punkt 2 on see, et ma ei näe mingit põhjust, et see aeg tuleb timmida niimoodi, et ei oleks ühtegi menetlust näiteks MTÜ Eesti Keskerakond asjus. Aga kui on menetlus MTÜ Eesti Reformierakond asjus? Kui on selline skandaal, mis on teil olnud, olgu kilekotiskandaal või mingisugune kapiskandaal, mis me siis teeme? Kas siis ütleme, et ei, me ei saa komisjoni likvideerida, sest MTÜ Eesti Reformierakond asjus käib menetlus või mingi teise, kolmanda või neljanda erakonna asjus? Minu meelest siin ei ole mingisugust mõistlikku põhjendust. Ma näen seda, et erakondade rahastamise järelevalvet on mõttekas ainult selleks muuta, et selle tegevuse kvaliteeti uuele tasemele tõsta. Kas Riigikontroll see uus tase minu arvates on? Vastus: jah on. Teie erakond on kogu aeg Riigikontrolliga opositsioonis olnud, öelnud, et mida see Riigikontroll segab – ma pean silmas teie valitsemisperioodi –, mis aruandeid nad teevad, need on valed jne. See on ju teie teada-tuntud käekiri. Minu arvamus on vastupidine: Riigikontroll on usaldusväärne. Riigikontrolli saab usaldada, ta on kindlasti iseseisev ja kui Riigikogu nii otsustab, siis ta tõstab erakondade rahastamise järelevalve kõrgemale, paremale tasemele.

12:07 Esimees Henn Põlluaas
Urmas Kruuse, palun!

12:07 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt peaminister! Kui teie viimasest vastusest kinni hakata, siis võib-olla oli nii, et meie valitsused argumenteerisid Riigikontrolliga. Teie ütlete, et kõik on okei, aga te ei reageeri sellele. See on ilmselt erinevus. Aga tuleme sellesama komisjoni võimaliku reformimise, ümbertegemise juurde. On selge, et avalikkusele on jäänud mulje, et tegelikult Keskerakond tahab nendest asjadest pääseda. Riigikontroll ise ütleb, et selle funktsiooni juurdeandmine tegelikult kahjustab või nõrgestab nende põhifunktsiooni täitmist. Samuti ei ole täna sada protsenti kindel, et tegemist ei oleks põhiseaduse riivega või põhiseadusvastase tegevusega. Öelge palun, miks te tahate reformida organisatsiooni, mille töö tulemus on olnud sajaprotsendiline, kui otsustada ka kohtulahendite järgi? Ja kui te nii austate Riigikontrolli, siis miks te ei arvesta nende välja öeldud sõnadega, et see muudatus ei ole mõistlik?

12:08 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh teile! Jah, selles meie erinevus on, et ma tõesti austan Riigikontrolli tegevust, siiralt. Ma ütleks nii, et nüüd läheb siis vaidlus Riigikontrolli peale. Mulle meenub, et näiteks Taavi Rõivas on Riigikontrolli kohta öelnud, et kui vaadata numbrite taha, siis saab iga keskkoolimatemaatikat valdav inimene aru, et need numbrid, mida selles võrdluses kasutatakse, ei ole absoluutselt võrreldavad. Ma ütleks nii, et kindlasti see ei ole argumenteeritud kriitika, kui väidetakse, et Riigikontroll ei valda keskkoolimatemaatikat. See on üks näide.
Aga ma ütlengi, härra Kruuse, teile, et minu arvates selles ongi väga põhimõtteline erinevus Reformierakonna ja Keskerakonna vahel. Teie olete alati öelnud, et see Riigikontroll tegeleb millegi kõrvalisega, segab. Näete, ütleb härra Rõivas, nad ei valda keskkoolimatemaatikat. See on ju halvustav, otseselt halvustav. Mina ei halvusta ERJK-d, aga ma arvan, et igal juhul Riigikontroll tõstab järelevalve taset. Kui ta seda ei teeks, siis poleks mõtet sinna seda tööd anda.
Nüüd, kui te küsite põhiseadusele vastavuse kohta, siis ma olen nõus, et see tuleb igal juhul Riigikogus läbi arutada. Põhiseadusvastast tegevust olla ei tohi. Mina ei tea, et Riigikontroll oleks öelnud, et see eelnõu on põhiseadusvastane. Ta on juhtinud tähelepanu teatud küsimustele. Ta ütleb, et Riigikontroll on põhiseaduse järgi oma tegevuses sõltumatu majanduskontrolli tegev riigiorgan, kelle ülesanne on kontrollida riigivara kasutamist. Põhiseaduse §-s 133 on kirjas loetelu, mida Riigikontroll kontrollib või auditeerib. Riigikohus on nentinud, et Riigikontrollile on võimalik panna ka ülesandeid, mis ei ole otseselt põhiseaduses kirjas, kuid selleks peavad olema täidetud teatavad tingimused. Ja seetõttu tuleb iga Riigikontrollile antavat lisaülesannet analüüsida põhiseaduse § 133 põhimõtteid arvestades ja välja selgitada, a) kas lisaülesanne on omane Riigikontrollile kui sõltumatule majanduskontrolli organile, b) kas lisaülesanne võib kahjustada Riigikontrolli põhiülesannete täitmist ja c) kas ülesande Riigikontrollile andmiseks on kaalukad põhjused ehk kas lisaülesannet ei ole võimalik muul viisil mõistlikult täita või see oleks komplitseeritud. Eesti on parlamentaarne riik. Kõrgeima võimu kandja on Eesti elanik, kes valib Riigikogu. Ja see on ikkagi kokkuvõttes Riigikogu otsus, kuidas ta seda õigeks peab. Aga loomulikult, ka selle seaduseelnõu menetlemisel on koostöö ja dialoog Riigikontrolliga väga oluline. Aitäh teile!

12:11 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

2. 12:11 Põhiseaduse toimimine

12:11 Esimees Henn Põlluaas
Küsimus nr 2, esitab Indrek Saar ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:11 Indrek Saar
Tänan sõna andmast! Lugupeetud härra peaminister! Põhiseadusega te eelmisele küsimusele vastamise lõpetasite ja jätkame samal teemal. Eestil on kahtlemata väga hea ja demokraatlik põhiseadus. See on ühtaegu meie riikluse tüvitekst ja ühiskonna peamisi väärtusi koondav alusdokument. Ja elu on näidanud, et see on reaalne ja elus dokument. Meie põhiseaduses on kirjas hulk demokraatlikke põhimõtteid. Ma ei peaks teile meenutama neid igale põhikooli lõpetajale või Eesti kodakondsuse taotlejale selgeid põhimõtteid, kui teie juhitava valitsuse liikmed ikka ja jälle nende vastu ei eksiks. Põhiseaduse § 41 ütleb, et igaühel on õigus jääda truuks oma arvamustele ja veendumustele ja kedagi ei saa veendumuste pärast võtta õiguslikule vastutusele. Õigust jääda truuks oma arvamustele ja veendumustele kaitseb täiendavalt § 12, mis keelab diskrimineerimise poliitiliste ja muude veendumuste tõttu ning sätestab, et poliitilise vihkamise, vägivalla ja diskrimineerimise õhutamine on karistatav. Eelmisel nädalal jõudis Vabariigi Valitsuse liige, teie valitsuse minister sinnamaani, et kui maasikakasvatajad avaldasid arvamust, et see, mida valitsus praegusel hetkel teeb nende valdkonnas, ei ole mõistlik, siis vastukaaluks ähvardas minister neid inimesi sanktsioonidega oma haldusalas oleva maksuameti kaudu. Andke palun oma hinnang, kas see on teie arvates normaalne ja Eesti põhiseadusega igati kooskõlas ministri käitumine.

12:13 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kui me räägime ähvardusest, sellest, et keegi, ma ei tea, kritiseerib valitsust, kritiseerib valitsuserakonda või sinna kuuluvat poliitikut ja selle peale öeldakse, et nüüd tuleb mingi kontroll, siis loomulikult sellele ei ole mitte mingisugust õigustust. Aga kui rahandusminister on mures selle pärast, et meil on ükskõik mis sektoris maksuauk, mida on vaja vähendada, siis selle taga ma kindlasti seisan. Loomulikult on maksuaugu vähendamine õige põhimõte – igas valdkonnas, olgu põllumajanduses, ehituses või ükskõik kus kohas. Ja see on minu meelest rahandusministri lausa igapäevane kohustus. Maksu- ja Tolliamet on tema alluvuses ja selle tööga tuleb tegeleda pidevalt, kogu aeg. Kui tal on kartusi, et mingis sektoris ei ole piisavalt tööjõumakse tasutud, siis Eestis on kontrollorganid olemas ja seda tuleb kontrollida.

Aga kui te küsite sellist põhimõttelist seisukohta, siis loomulikult ma olen seda meelt, et Eesti on demokraatlik riik. Meil on vaba ühiskond, meil on sõnavabadus, kritiseerida võib erinevaid inimesi, erinevaid poliitikuid, peaministrit jne. Ja selle kritiseerimise tagajärg ei tohi kunagi olla reageering, et siis me kasutame kuidagi, ma ei tea, oma poliitilist jõuõlga ja saadame kellelegi kontrolli kaela. Õnneks Eesti on õigusriik ja isegi kui me teoreetiliselt võiks sellele mõelda, siis vaevalt et see praktikas oleks reaalne. Mina seda ei usu.

12:15 Esimees Henn Põlluaas

Indrek Saar, täpsustav küsimus, palun!

12:15 Indrek Saar

Tänan vastuse eest! Kuigi te kinnitate, et teie arvates niimoodi teha ei saa, siis ühiskonnas paljud inimesed on avaldanud arvamust, et teie saadetud signaal on just täpselt see, et kui te julgete olla kriitilised, kui te julgete avaldada arvamust, mis valitsusele ei sobi, siis meil on vahendeid, et teid korrale kutsuda. Pannes need kaks asja – maasikakasvatajate kriitika ja maksuameti võimaliku sekkumise – sisuliselt ühte lausesse, olete paraku sellise situatsiooni loonud. Mida te kavatsete peaministrina teha, et anda ühiskonnale tagasi kindlus, et Eestis kehtib sõnavabadus ja kõigil on õigus vabalt oma arvamust avaldada, ilma et valitsuse liikmed võiksid selle tagajärjel hakata neid ähvardama võimalike repressioonidega, oma allasutuste kaudu neile ebamugavuste tekitamisega? Mida konkreetset te peaministrina selleks teete?

12:16 Peaminister Jüri Ratas

Härra Saar! Ma teen seda, mida ma olen lubanud nii teile kui teistele Eesti inimestele: teen oma igapäevast tööd. Viimati tegin seda *circa* kaks minutit tagasi, kui vastasin teie esimesele küsimusele, et selline reageering ei saa olla mitte kuidagi õigustatud. Ja veel ütlesin, et isegi kui me teoreetiliselt sooviksime sellist skeemi rakendada, siis ma väidan, et praktikas see Eesti riigis ei toimi. Mina küll seda usun.

Nüüd, tulles selle asja, ütleme siis, peenhäälestuse juurde ehk maasikakasvatajate juurde, siis ma arvan, et selline pealkirjade sõda tuleb igal juhul ära lõpetada. See ei anna mingit tulemust, need võimsad pealkirjad ei korja ühtegi maasikat maasikapõllult. Punkt 1. Punkt 2 on see, et tuleb leida ikkagi parim lahendus. Ja täna me oleme astunud päris konkreetseid samme, et leida lahendus ka aiandussektoris, antud juhul siis maasikakasvatajate jaoks.

Nagu te teate, ega keegi ei osanud ju ennustada koroonaviirust, selle mõju. Aga tõsi on see, et reisimine riikide vahel on põhimõtteliselt suletud olnud väga pikalt. Eesti on olnud üks esimesi, kes on hakanud oma piire taas avama, oleme teinud väga head rahvusvahelist koostööd Eesti ja Soome vahel, Balti riikide vahel. Alles eile tegi COVID-19 komisjon ettepaneku Vabariigi Valitsusele, et 1. juulist võiks avada laevaühenduse ka Eesti ja Rootsi vahel, konkreetsemalt siis Gotlandi saarega. Või täpsemalt vist on nende taotlus alates 5. juulist. Schengeni me oleme avanud 1. juunist. Loomulikult on teatud piirangud, mis tulenevad nakkuskoefitsiendist 100 000 elaniku kohta.

Aga jah, kui võtta maasikakasvatajad, siis aiandus- või põllumajandustöötajad saavad olla riigis kauem, kui nende luba lõpeb: 31. juulini. Teiselt poolt me püüame parandada suhtlust ametkondade vahel – ma pean silmas töötukassa ja Siseministeeriumi vahelist suhtlust. Kolmandaks, me ei saa üle ega ümber faktist, et tööpuudus kasvab, Eesti inimeste tööpuudus kasvab. Ma olen isiklikult kohtunud maasikakasvatajatega. Ma ütleks, väga sümpaatne, väga töine, väga asjalik kohtumine oli. Tuleb ikkagi pingutada täiest jõust selle nimel, et me saaksime taas piirid avada, ka piirid nende riikidega, kes on

Schengeni ruumist väljaspool. Kui vaadata WHO hinnanguid, siis võib öelda, et Ukraina näitajad ei ole halvad.

12:20 Esimees Henn Põlluaas
Jürgen Ligi, palun!

12:20 Jürgen Ligi
Aitäh, härra Ratas! Punkt 1: Indrek Saar küsis teilt hinnangut selle kohta, et maksuametiga ähvardatakse rahulolematuid kodanikke. Nii ei tehta. Te ei võtnud seda seisukohta vastu, te kiitsite selle tegelikult poolenisti heaks. Teiseks, vastuses Urmas Kruusele ja Kaja Kallasele te hakkasite neid kolmandate isikute kaudu mõnitama ja väitsite, et nad kuidagi kritiseerivad Riigikontrolli. See ei vasta ju tõele. Palun olge intelligentne ja aus, kui te vastate Riigikogus küsimustele! See usaldusväärne institutsioon – minu jaoks väga usaldusväärne, ma olen muide riigieelarve kontrolli erikomisjoni esimees – on ise öelnud, et talle pandavad ülesanded erakondade kontrollimisel kahjustavad tema põhifunktsiooni täitmist. See ülesanne ei ole talle omane, ta ei saa rakendada sanktsioone, ta ei saa jääda sõltumatuks. See ei ole tema profiiliga, mis on põhiseaduses kirjas, kooskõlas, isegi selle Riigikohtu lahendi järgi. Põhiseaduses on neli punkti, mis ütlevad, mida Riigikontroll peab tegema. Tema ülesanne on avaliku sektori vara kontroll, ja avaliku sektori varaga kolmanda sektori puhul tegu ei ole. Riigikohtu tõlgendus ütleb, et Riigikontrollile ei saa panna funktsioone, mis kahjustavad tema põhirolli täitmist. Palun nüüd vastake sisuliselt sellele! Miks te susserdate selle komisjoni kaotamisega ja miks te ei võta seisukohta? Miks te süüdistate küsijaid ja hiilite vastustest kõrvale?

12:21 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh teile! Ma veel kord ütlen, nüüd juba kolmandat korda – ütlen ka teile seda, mida ma ütlesin juba härra Saarele. Võib-olla te lihtsalt ei pannud tähele. Kindlasti ei saa keegi tulenevalt oma töökoha positsioonist kedagi ähvardada mingisuguse riigiasutuse sekkumisega. See on lubamatu. Ma olen öelnud juba kaks korda, ütlen nüüd teile kolmandat korda: ma ei usu, et kui me teoreetiliselt võiksimegi sellisele lahendile mõelda, siis see praktikas ei oleks Eesti riigis võimalik. Ütlesin seda nüüd kolmandat korda.
Nüüd, te küsite, miks ma toon selle Riigikontrolli teema sisse: kes seda ründab, kes seda kaitseb. Aga sellepärast toon, et see on ju reaalsus. Ma lugesin teie erakonna eelmise esimehe härra Rõivase ütlusi, ma võin võtta ühe teise teie erakonna esimehe, härra Ansipi sõnad Riigikontrolli kohta: " ... aga Riigikontroll, kes peaks samuti võtma laiema vaate, vaatama riigi ja rahva huve, nemad otsivad mingisugust, ma ei tea ... Odav kollane konflikt." Selline ongi olnud läbi aegade Reformierakonna suhtumine Riigikontrolli.
Loomulikult, teil on õigus: kui me anname Riigikontrollile uue ülesande, ei saa nad seniste ressurssidega jätkata oma tööd sama efektiivselt. Ja see eeldab neile lisaressursi andmist – igal juhul eeldab. Ma arvan, et pole kordagi mõeldud, et täpselt sama eelarvega, täpselt sama personali koosseisuga peaks seda tööd tegema. Ei, ma seda küll ei pea õigeks. Nii et kui teie ütlete, et teie usaldate, teie toetate Riigikontrolli – siis on minu meelest hea ja mõnus teiega ühel pool olla ja selle eest seista. Ma arvan, et see on päris suur väärtus.
Nüüd edasi: kui see jääb nii, et Riigikontroll saab erakondade rahastuse üle järelevalvet tehes kontrollida ainult riigi rahastust, siis see on muidugi absurd. Siis ei saa sinna mingit kontrolli anda. Riigikontroll peab saama funktsiooni kontrollida kogu erakonna rahastust, nii riigipoolset kui ka eraisikute tehtavat rahastust. Aitäh teile!

12:24 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

3. 12:24 Kriisimeetmed

12:24 Esimees Henn Põlluaas
Küsimus nr 3, esitab Jürgen Ligi ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:24 Jürgen Ligi
Aitäh! Härra Ratas! Palun proovige vähemalt näida tark, kui te vastate mulle. Riigikontrolli ülesanded on põhiseaduses määratud ja te ei saa panna talle sellist ülesannet, mida põhiseaduses ei ole määratud. See on eelmise küsimuse vastuste kommentaar. See päevakorras olev küsimus puudutab üht teie kunagist vastust mulle. Te keeldusite vastamast mu küsimusele, kuidas te hindate kriisimeetmete rakendumist. Küsisin seda 18. mail. Te tänasite, aga rääkisite täiesti kõrvalisi asju.
Nüüd mina sellesama eelnimetatud komisjoni juhina küsin teilt uuesti, proovige vastata. Nii nagu 18. mail, oleme ka praegu oma järelevalves samal teadmisel, et kriisimeetmed on väikestes summades lõppemas, aga kõige suuremad summad – see puudutab KredExit – seisavad, raha ei jõua majandusse. Seda infot te olete pidanud saama juba erinevatest allikatest ja neid teisi allikaid te ei saa oma vastustas sel määral ignoreerida nagu parlamenti, parlamentaarset järelevalvet. Palun öelge, kuidas te hindate kriisipaketi rakendumist. Kas teie arvates saaks seda parandada? Mis teil on plaanis teha, et raha, mille Riigikogu eraldas ja mille rakendamine pidi olema kiireloomuline, jõuaks ka praktiliselt majandusse?

12:26 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Lühivastus, kas saaks seda parandada, on: jah, kindlasti saab. Ja ma arvan, et mitte kindlasti saab, vaid kindlasti on ka vaja parandada. Punkt 1. Nüüd, mis puutub kriisipaketti, siis ma arvan, et see samm, mis on selle tõesti ülemaailmse kriisi puhul tehtud, on ju olnud teistsugune kui 12 aastat tagasi astutud samm. See samm on olnud see, et on mindud majandust päästma lisaressursi andmisega erasektorile, aga ka avalikule sektorile. Ja ma arvan, et see lahend vähemalt hetketeadmise kohaselt on olnud õige. Jah, ma olen nõus, et nagu te väga õigesti ütlesite, selle kriisipaketi eesmärk on olnud see, et need meetmed oleksid väga kiired. Seepärast ma ütlen siiralt teile ja kogu Riigikogule aitäh selle lisaeelarve eest. Olen rääkinud kõigi 79 omavalitsusega ja neile kinnitanud, et Riigikogus vastu võetud lisaeelarves on väga suur rõhk kohalike omavalitsuste toetusele.
Aga vaatame siis neid erinevaid meetmeid. Kõigepealt EAS. Me oleme EAS-is ette näinud turismimeetme kriteeriumid või valdkonnad: majutus, toitlustus, reisibürood, atraktsioonid, turismiteenused ja saared. Kokku on Riigikogu näinud selleks meetmeks ette 25 miljonit eurot. 1. juuni seisuga on esitatud taotlusi summale 24,83 miljonit eurot. Positiivseid otsuseid on tehtud 14,75 miljoni euro kohta ja välja on makstud toetusi summas 12,19 miljonit eurot. Ma hindan, et see meede on päris hästi, päris operatiivselt tööle hakanud.
Teine EAS-i meede on seotud 10 miljoniga, see on mikro- ja väikeettevõtted. Selle eelarveks nägi Riigikogu ette 10 miljonit. Neid taotlusi on 1. juuni seisuga esitatud 14,85 miljoni euro ulatuses. Positiivseid otsuseid on tehtud 4,13 miljoni euro ulatuses ja välja on makstud 1. juuni seisuga 2,87 miljonit eurot.
Nüüd, te küsite ka KredExi kohta. Ma arvan, et KredEx on tegelikult see meede, mida tuleks muuta, mis tuleks turule soodsamaks muuta. Kui vaadata otselaenude summat, mis on eelarves 500 miljonit Riigikogu eraldatuna, siis taotlusi on esitatud 338,2 miljoni euro saamiseks. Positiivseid otsuseid on tehtud 120,9 miljoni euro kohta ja sõlmitud lepingute maht on 9,8 miljonit eurot. Need on mõned konkreetsed näited EAS-i ja KredExi meetmetest. MES-i teemal äkki saame seda debatti pidada järgmise küsimuse raames.

12:29 Esimees Henn Põlluaas
Jürgen Ligi, täpsustav küsimus, palun!

12:29 Jürgen Ligi
Aitäh! Härra Ratas, mul ei ole raskusi statistika kättesaamisega, mul on raskusi teilt vastuse kättesaamisega. Ma küsisin KredExi 1,5 miljardi garantiide kohta, te loete mulle 10-miljonilisi summasid, mis hakkavad otsa saama. Ma ütlesin ka, et need hakkavad otsa saama. Kriisimeede pidi olema kiire, efektiivne, sihitud. Aga põhiosa sellest eelarvest ju seisab – poolteist miljardit seisab! Just nimelt kümnetes miljonites on väljaminevad summad olnud. Poolteist miljardit *versus* kümned miljonid. Teie räägite kümnetest miljonitest, et kasutatud on kümneid miljoneid, ja ütlete, et need on mõned näited. Näidake, et teil on mingi üldistusvõime, et te suudate hinnata suurusjärke ja et te saate aru, et poolteise miljardi kasutamise probleem on Eesti majanduse probleem ja te hakkate seda lahendama. Palun öelge, mis on plaanis, et KredExi garantiid jõuaksid koos pankade antava laenuga majandusse ja ei jääks

peale teie rahandusministri praaliv hoiak, et pangad ei saa midagi teha, et nad peavad võtma selle, mis neile antakse. Pangad ei võta seda, mis neile antakse, juhul kui see viib neid otsese rahalise kaotuseni. Palun öelge, kuidas te parandate koostööd majanduse finantseerimiseks, et raha jõuaks praeguses kriisis majandusse.

12:31 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Te ühelt poolt ütlete, et ma loen ette teile, ma ei tea, kümneid miljoneid, mis on nagu väikesed summad ja hakkavad otsa saama, ja teiselt poolt kõlab süüdistus, et meetmed ei ole jõudnud kiiresti või operatiivselt turule abivajajateni. No teie enda lauses on ju täielik konflikt sees! Kui summad hakkavad otsa saama, siis see tähendab ju seda, et on taotletud kiiresti ja on välja makstud ka kiiresti.
Nüüd konkreetne küsimus, mis puudutas KredExit ja selle käendust 1,5 miljardi euro ulatuses. Nagu ma ütlesin teie esimesele küsimusele vastates: jah, KredExi puhul ma arvan, et on vaja need kriteeriumid üle vaadata. Ma olen kindlalt sellel seisukohal ja seda tööd me ka teeme. Aga kui te küsite, mis ma olen selle jaoks teinud, siis ma ütlesin ka eelmises infotunnis, kui me sellel teemal rääkisime, et pangandussektori ja KredExi esindajate kohtudes ütlesid pangad, et sellise esimese operatiivse leevenduse just ettevõtlussektorile pangad tegelikult tegid, võimaldades maksepuhkust. See aitas väga paljusid ettevõtteid, et nad said maksepuhkuse ega pidanud taotlema KredExi käendust, mida kokku on 1,5 miljardi euro ulatuses.
Nüüd, missuguseid kriteeriume peaks siis muutma? On räägitud nn 15% piirist, et tõsta see 20–25%-ni. Punkt 1. On räägitud ka sellest, et tuleks vaadata eraldi vanu laene ja uusi laene ning luua erinevad käendusmehhanismid. Ma olen ju ise ka avalikult öelnud, et KredExi esimese paketi meetmed tuleb üle vaadata. Peamiselt see suurel määral tõesti seda KredExi käendust puudutabki. Ma ei ole absoluutselt nõus, et teised meetmed, milleks on samuti eraldatud kümned, kui mitte sajad miljonid, on vähetähtsad või et need ei ole kiiresti tööle hakanud.
Te räägite üldistusvõimest. Tulebki vaadata üldistades. Võtame töötukassa meetme. See on olnud väga efektiivne, see hakkas väga kiirelt tööle. See on olnud väga hea meede, aga tõsi, see on olnud ka tohutult kallis meede. Aga kui vaadata, kuidas töötukassa nõukogu ja valitsus on koostöös toiminud-tegutsenud, siis minu meelest see on olnud hea ja operatiivne koostöö. Kohalike omavalitsuste toetusmeetmed – eilegi rääkisin mitme kohaliku omavalitsusega – on juba töös, ehitussektoris on juba töös, investeeringud toimivad. Nii et on meetmeid, mis on väga hästi hakanud tööle, aga on ka neid, mida saab veel parandada.

12:34 Esimees Henn Põlluaas

Taavi Rõivas, palun!

12:34 Taavi Rõivas

Aitäh! Hea peaminister! Omamoodi on see ju südant soojendav, et te ikka veel selgitate oma seisukohti, viidates minu varasematele tsitaatidele. Teie eelkäija Keskerakonna esimehena valdas seda stiili samuti suurepäraselt. Aga kui te tegelikult süveneksite sellesse tsitaati, mis ma 2016. aastal ütlesin, pidades silmas seda, et Riigikontroll ründas Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi ja võrdles nende tehtut sisuliselt võtmekimbu ja mopiga ja püüdis neid numbreid võrreldavaks teha, siis küllap te nõustuksite, et need olid võrreldamatud numbrid. Aga see ei ole praegu üldse teema.
Ka mina tahan rääkida kriisimeetmetest, sest see on see, mida päriselt peaks tegema. Aga ma ei saa üle ega ümber sellest, et teie juhitav valitsusliit – ja siin ei ole teil võimalik vastutusest taanduda, sest teie juhtite nii Keskerakonda kui koalitsiooni – püüab mängureegleid teile soodsas suunas muuta. Ja see on minu meelest täiesti vastuvõetamatu. Nii 2015. kui 2019. aastal olid Reformierakond ja Keskerakond konkurendid valimisvõidu pärast ja see konkurents oli väga tihe. Ja nüüd on Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon sisuliselt öelnud, et mõlemal valimisel – ühel korral siis Edgar Savisaare juhitav, teisel korral teie juhitav – Keskerakond kasutas dopingut. Need vaidlused on pooleli ja nende vaidluste lõpptulemus sõltub sellest, kas nendega saab lõpuni minna või saadetakse Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon laiali ja need vaidlused võivad vähemasti teoreetiliselt ära langeda. Mõlema valimise tulemused olid sellised, et kummalgi korral küll Keskerakond ei võitnud, aga kas varem või hiljem sai teist peaminister. Kas teid ennast ei huvita õigusselgus, kas te saite peaministriks dopingut kasutades või ausal teel?

12:36 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh! Teie küsimuse sellisest sissejuhatusest saabki alguse Riigikontrolli puudutav ideoloogiline lõhe Reformierakonna ja Keskerakonna vahel. Te kasutate ka täna, 2020. aasta 3. juunil, formuleeringut, et 2016. aastal Riigikontroll ründas teid. No kuidas Riigikontroll saab rünnata tugevat peaministrit Taavi Rõivast? Mis mõttes ründas teid? Juba see mõttemaailm on meil väga erinev. Mina ei ütleks kunagi, et Riigikontroll ründab. Riigikontroll teeb oma auditeid, kontrollib riigivara kasutamist. Ju siis oli seal mingeid probleeme. Kui me räägime kaitsevõimest, siis mina ei usu, et nemad võivad rünnata, kui on vajadus riiki kaitsta. No millega Riigikontroll siis ründab? Punkt 1.
Punkt 2: te olete väga osav poliitik, räägite, et Keskerakonna asjad langevad ära, kui Riigikogu selle eelnõu heaks kiidab. Ja panete lausesse niimoodi väga vaikselt vahele ühe sõna: "võivad". Hea Taavi, need ei või kuidagi ära langeda. Sellele viidates ei saa keelduda selle ülesande andmisest Riigikontrollile. Menetlused, mis on täna pooleli, peavad minema edasi, kui asjaga tegeleb uus organisatsioon. Ja sa tead seda väga hästi, ma arvan. Ei hakka täna Riigikogu või ükskõik mis erakond või poliitiline tasand langetama otsust, et lükkame need asjad menetlusest välja. No ei saa nii!
Nüüd edasi, sa räägid dopingust. No ma ei tea ... Sa ütled, et 2015 ja 2019 me kasutasime dopingut. Ma tahaks teada, mis dopingut aastal 2019 Keskerakond kasutas. Too mulle üks näide! Too palun ükski näide selle kohta! Kõrgeim võim, nagu ütleb meie seadus, on rahvas. Rahvas valis 3. märtsil 2019 Riigikogu: tublid reformierakondlased, tublid Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna liikmed, Isamaa erakonna liikmed, sotsiaaldemokraadid ja keskerakondlased. Ja need viis erakonda moodustasid poliitilises konkurentsis koalitsiooni ja opositsiooni. Mina ei tea, et oleks keegi öelnud, et need valimised olid ebaausad või valelikud või kuidagi valesti korraldatud. On öeldud, et need olid avatud, demokraatlikud. Ja ma jään selle juurde. Mis dopingust käib jutt, härra Rõivas? Kui dopingut on kasutatud, siis tuleb asi anda kontrollorganitesse. Kui te ütlete, et teile on teada, et 2019. aasta 3. märtsil keegi kasutas dopingut, siis tuleb sellest teatada. Aga poliitilise konkurentsi tulemina on siin saalis kõrgeima võimu tahte kohaselt paika pandud opositsioon ja koalitsioon. Aitäh teile!

12:39 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

4. 12:39 Töökorraldus

12:39 Esimees Henn Põlluaas
Küsimus nr 4, esitab Helmen Kütt ja vastab sotsiaalminister Tanel Kiik. Palun!

12:39 Helmen Kütt
Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud sotsiaalminister! Teie juhitava ministeeriumi haldusalas töötab väga suur hulk asutusi, nagu Sotsiaalkindlustusamet, Terviseamet, töötukassa, haigekassa, Ravimiamet, Tööinspektsioon, ja neid on veel mitmeid-mitmeid. Aga teil on ka mõned nn nõuandvad kogud. Ma peatuks täna kahel neist.
Esimese küsimuse esitaksin MTÜ Ligipääsetavuse Foorum kohta. Te olete siin kõnepuldis rääkinud, et Riigikantselei juures töötab nüüd nõukogu, kus on erinevate puudeliikide esindajad. Sotsiaalministeeriumis töötab selline nõukogu juba aastast 2015. Need inimesed, kes sinna kuuluvad, on erinevate puudeliikide esindajad, nad on eestkõnelejad, asjatundjad ja väga kompetentsed, haritud inimesed. Nad on oma abi pakkunud töötukassale, kui tööhõivereformiga seoses ehitati töötukassa ruume ümber, tehti need sobivaks ja ligipääsetavaks kõikidele, kes töövõimereformist tulenevalt ka töötukassasse pöördusid. Eilses Päevalehes on sellel teemal suur lugu. Inimesed nüüd mõistavad, et eriolukord andis õppetunni puuetega inimeste vajadustest ja ühiskonna võimalustest. Mitu korda te olete selle nõukoguga kohtunud? Mitu korda te olete küsinud nendelt soovitusi? Te kuulusite ka kriisikomisjoni ja kui te oleks eriolukorra ajal need inimesed kokku kutsunud, ehk oleks siis ära jäänud need puudused ja tegelikult tõsised mured, mis eilses leheartiklis on välja toodud.

12:41 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Austatud küsija! Ligipääsetavuse nõukogu tõepoolest loodi 2015. aastal. See on olnud selline väga asjalik ja vajalik nõukogu ligipääsetavuse universaalsete disainiküsimuste lahendamiseks. Nõukogu on andnud kas sotsiaalkaitseministrile või siis sotsiaalministrile järelduste-ettepanekute tegemiseks tuge, samuti on tal loomulikult olnud omapoolseid sisendeid. Nõukogu on juhtinud sotsiaalala asekantsler. Ta on 27-liikmeline ja koondab ministeeriumide ning muude riigiasutuste, puuetega inimeste organisatsioonide, ülikoolide ja erinevate mittetulundusühingute esindajaid.
Nagu öeldud, üks nõukogu roll on kindlasti jälgida ja hinnata ligipääsetavusega seotud seaduste ja standardite rakendamist, et olukord pidevalt paraneks. Küsimus on praegu selles, et 26. septembril 2019 tõesti otsustas valitsus luua ligipääsetavuse rakkerühma, kelle ülesanne on esitada 2021. aasta suveks valitsusele oma ettepanekud ligipääsetavuse parandamiseks Eestis. Dubleerimise vältimiseks ja et eri organisatsioonide ressurssi mõistlikult kasutada, on olnud otsus, et rakkerühma tööperioodil ligipääsetavuse nõukogu eraldi ei kogune, kui selleks eraldi vajadust ei ilmne. Väga paljud nõukogu liikmed osalevad ka rakkerühma töös. Näiteks on seal esindatud Eesti Puuetega Inimeste Koda, eri ministeeriumid, linnade- ja valdade liit. Aga alati on loomulikult võimalik kaasata sinna ka teisi osapooli. Ligipääsetavuse rakkerühma teemapõhiste töörühmade töökoosolekud toimuvad tegelikult veel iga nädal. Selle rakkerühma ülesanne, nagu te hästi teate, on selgitada välja ligipääsetavuse olukord, probleemid kõikides olulisemates elukeskkonna ja ühiskonna aspektides, sh ligipääs avaliku sektori hoonetele-asutustele, avalikule ruumile, selle eri osadele, riigi erasektori teenustele, e-teenustele, elukondlikule kinnisvarale ning transpordivahenditele. Ma arvan, et selline laiem lähenemine ongi hästi õige, sest tihti räägitakse ligipääsetavusest, nagu hästi teate oma kogemustest, väga kitsalt, puhtalt hoonetest lähtuvalt, pidades silmas erivajadusega inimeste liikumist ja jättes kõrvale kõikvõimalikud muud murekohad ja aspektid, on see siis teenuste kättesaadavus, erinevate toodete kasutamise võimalus, digitaalsete lahenduste puhul nende kättesaadavus kõigile ühiskonnaliikmetele.
Nii et selle rakkerühma spekter, mida ta vaatab, ongi väga lai. Tuleb välja töötada poliitikasuunised, lahendused, mis võimaldavad lähima kümne aasta jooksul liikuda kõikidele inimestele ligipääsetava avaliku ruumi ja teenuste suunas. Ja kahtlemata selline ühine lähenemine, selge sihi seadmine aitab kaasa ka tulevaste kriisiolukordade ajal. Me püüame nendeks paremini valmis olla ja juba eelnevalt ettevalmistusi teha. On selge, et eriolukorra ajal kiirkorras väga paljusid varasematel aastatel tehtud otsuseid ümber teha, täiel määral ringi disainida, ringi ehitada pole kahjuks ajaliselt võimalik. Aga sellega, et eriolukord tõi välja need murekohad, olen väga nõus.

12:44 Esimees Henn Põlluaas
Helmen Kütt, täpsustav küsimus, palun!

12:44 Helmen Kütt
Suur aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud minister! Te mulle küll ei öelnud, mitu korda te olete kohtunud 2015. aastal loodud Ligipääsetavuse Foorumi esindajatega. Ma eeldan, et te enne Riigikantselei juurde loodud rakkerühma siiski nad mõnikord kokku kutsusite. Te saate sellele veel vastata.
Minu teine küsimus puudutab vanemaealiste poliitika komisjoni, mis on ka nõuandev kogu. Eriti kurb oli kuulda, et see komisjon, mis on töötanud enam kui 20 aastat ja mis on välja töötanud eakate poliitika põhialused, on sellest aastast ilma oma häälekandjast Elukaar. Seda on välja antud 220 numbrit. Professionaalne väärikas ajakirjanik Ene Veiper on seda toimetanud. See oli komisjoni häälekandja, kajastas ministeeriumi tegevust, erinevate allasutuste tegevust. Tänavu ei ole ühtegi numbrit ilmunud, sest taotlus selle lehe väljaandmiseks ei leidnud toetust. Ometi oli see väga oodatud ajaleht nii päevakeskustes kui omavalitsustes. Seda paljundati ja inimesed said seda tasuta. Nüüd ei leitud raha, et sellise väärika ajalehe väljaandmist jätkata. Kas te leiate, et selliseid nõukodasid ja muid nõuandvaid kogusid on teil üldse vaja, või teile tundub, et see on pigem lihtsalt linnukese pärast ja nende kaasamine on pigem tülikas kui vajalik?

12:46 Sotsiaalminister Tanel Kiik
Tänan küsimuste eest! Vastus saab olla ainult üks: loomulikult neid on vaja, sellepärast nad loodud on. Väga paljud neist, nagu ma enne viitasin, ei käi koos ministri juhtimisel, vaid võib-olla asekantsleri

juhtimisel. Ja on ka teisi tasandeid. Nagu te hästi teate, Sotsiaalministeerium katab praegu sotsiaalkaitsevaldkonda, tervisevaldkonda, tööturuvaldkonda, võrdsete võimaluste poliitika valdkonda ja kõigis neis neljas on erinevaid alarühmasid, töörühmasid, komisjone loodud. Samamoodi on seal esindatud, nagu te õigesti viitasite, erinevad riigiametid ja allasutused. See spekter on väga lai ja ma arvan, et peabki olema, kuna see teemade ring, millega ministeerium tegeleb, on lai. See on hea võimalus saada võimalikult palju ühiskonna otsest tagasisidet, sisendit eri huvirühmadelt.
Viimane nimetus on mõnes mõttes võib-olla eksitav. "Huvirühm" ei ole kindlasti mitte midagi negatiivset. Huvirühm seisab konkreetse valdkonna inimeste õiguste kaitse eest. Ja ma arvan, et osa inimesi Eestis vajabki väga suurt tuge, on see puuetega inimeste organisatsioonide rahastamine, on see lastekaitsetegevus, on see laiemalt väga paljude mittetulundusühingute tegutsemine. Riik on jätnud üsna mitmed olulised teemad küllalt palju kodanikusektori kanda, mis pole kindlasti halb ega vale, aga see eeldab ka nende piisavat toetamist nende tegevuste elluviimisel. Ja ma arvan, et tagasiside saamine – see puudutab ka perioodikaväljaandeid – meie poliitika ja suuniste kohta on ministeeriumile kindlasti oluline.
Teie mureküsimus puudutas üht konkreetset väljaannet. Minu teada hasartmängumaksu kasutuse muudatused nägid ette seda, et ei olnud enam võimalik selle rahaga perioodikat toetada. Küsimus oli selles, et selleks, et seda lehte välja anda, peaks saama kokkuleppe mõne n-ö partneriga, kelle ministeerium on n-ö strateegilise partnerina välja valinud hasartmängumaksurahast toetuse andmiseks. See konkreetne partner peaks seda lehte välja andma. Alati on võimalik anda mingeid muid toetusi, on see siis Riigikogu kaudu riigieelarve menetlemisel või muul viisil.
Kindlasti olen nõus, et sellised väljaanded konkreetsetele sektoritele, konkreetsetele kodanikuühendustele on iseenesest vajalikud.
Mul ei ole mingit plaani neid nõukogusid või muid nõuandvaid ühendusi kuidagimoodi ära kaotada, pigem ma arvan, et nende roll on oluline. Ma arvan, et ma ei eksi, kui ütlen, et olen oma ametiaja jooksul enam kui kümne erineva komisjoni või nõukojaga kohtunud ja loomulikult ka väga paljude organisatsioonide esindajatega. Olen kohtunud puuetega inimeste esindusorganisatsioonidega, eakate ja lastekaitse esindajatega, väga paljude muude töörühmadega, mis võib-olla ei tegutse ametlikult komisjonina. Oleme otsinud lahendusi asendushoolduse küsimustele ja muudele ka meedias tõstatatud lastekaitseteemadele, eakate probleemidele. Nendega oleme tegelenud ja tegeleme edasi.

12:49 Esimees Henn Põlluaas
Urmas Kruuse, palun!

12:49 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Ma üritan aru saada sellest töökorraldusest, mis valitsuses on. Te istute tänagi peaministri paremal käel ja olete tükk aega ennegi olnud tema paremal käel hea nõuandjana. Te olete sotsiaalminister. Kas te juhiksite peaministri tähelepanu sellele, et kui valitsuse liikmed avalikult sõimavad teise riigi kodanikke, siis seda võiks nimetada viha õhutamiseks? See ei ole sünnis ja peaminister võiks vähemalt nende sõimatavate inimeste ees vabandada. Kas teile ei ole kordagi pähe tulnud, et võiks juhtida sellele tähelepanu?
Küsimuse teine pool on seotud sellega, et Tartu Ülikool on tunnustanud teid Skytte medaliga ja üks põhjendus on, et te olete kaitsnud tõenduspõhisuse liini. Kas te oleksite valmis peaministrile ja teistele valitsuse liikmetele ütlema seda, et kuna Ukrainas on koroonahaigestumus 13 inimest 100 000 kohta, siis ei ole mingit terviseargumenti hoida meie piiri kinni ja nõrritada Eesti põllumajandust, vaid oleks mõistlik lubada inimesed, kes siia tahavad tulla ja keda on siia kutsutud, üle piiri ja lasta see töö ära teha ja mitte ühiskonda traumeerida? Öelge palun, kas te suudate seda tõestada – te olete ju selle medali kavaler.

12:51 Sotsiaalminister Tanel Kiik
Suur tänu mitmetahulise küsimuse eest! Alustame siis algusest. Erinevate ühiskonnagruppide rahvuse pinnalt või mõnelt muult pinnalt alavääristamine ja ründamine loomulikult ei sobi ei valitsusele tervikuna ega ka mulle. Ja seda on minu meelest väga selgelt ja korduvalt väljendanud ka peaminister. Nii et selles mõttes, ma usun, me oleme kõik ühel pool rindejoont.
Mis puudutab Ukrainat, siis ma saan aru, et küsimus haakub ka selle eile toimunud maaelukomisjoni aruteluga. Nii nagu ma juba viitasin, kui me tõesti neid numbreid vaatame, siis Ukraina näitaja on

oluliselt parem kui näiteks Valgevenel, Venemaal ja mitmes riigis ka Euroopa Liidus. Samal ajal me teame, et nende testide suhtarv on Euroopa arvestuses – vabandust, kui ma peast öeldes eksin – tagantpoolt üks viimaseid. Ma igaks juhuks kohta ei ütle, see statistika muutub iga päev, aga Ukraina on teinud elanikkonna kohta teste kordades vähem kui Eesti. Samamoodi on neid kordades vähem teinud Valgevene, Venemaa, mitmed Balkani riigid jne. Ehk siin teatud küsitavus on ja nagu öeldud, meil ei ole paremaid teadmisi. Aga selle teadmise pinnalt, mis meil on, võib eeldada, et olukord Ukrainas tõesti on siiski parem kui teistes Ida-Euroopa riikides. Kuidas võtta, eks ole, Venemaa on osaliselt Euroopa, osaliselt Aasia maa.
Valitsus ei ole tõesti otsustanud kolmandate riikide suunas piiri avamist. Euroopas on seda praegu üldse vähe tehtud. On teatud võimalused Serbia puhul, aga üldiselt on Euroopa Liit hoidnud konservatiivset joont ja teinud erinevaid n-ö ühekordseid lahendusi. Juba sai viidatud Soome loale välistööjõudu sisse tuua. See on nii eeskätt seetõttu, et koroonaviirus on kõigi jaoks uus, COVID-19 haigus on uus. Peljatakse ohtu, mida laiem ränne, inimeste laiem liikumine võib kaasa tuua.
Samas võib öelda, et ka siin on tegelikult positiivsed trendid juba olemas. Üha jõulisemalt räägitakse Schengeni ruumi avamisest, räägitakse ka kolmandate riikide vahelise liikumise avamisest. Loomulikult, ka siin lähtume meie just nimelt tõenduspõhisusest ja teaduspõhisusest. Oleme valitsuses kokku leppinud kriteeriumid, mille alusel me otsustame, kas teatud riigist tohib meile avada lennuliini, kas ühest või teisest riigist tulev inimene peab jääma karantiini või ei pea jääma karantiini. Minu seisukoht, mida ma eile ka väljendasin, on see, et kui me räägime puhtalt epidemioloogilisest pildist, kui me jätame kõrvale kõik muud tervist puudutavad argumendid, siis ei ole vahet, kas tegu on Euroopa Liidu, Aasia, Ameerika mandri või Euroopa Liitu mittekuuluva riigiga. Loomulikult tuleb vaadata nakkuskordajat, reaalset riski ja seda kaaluda. Kõik muud argumendid, mis puudutavad näiteks kohapealset töötuse olukorda, tööturu olukorda, töötajate arvu kasvu, majanduse olukorda, välispoliitikat – need kõik on teised kriteeriumid ja ka neid peab ühiselt arutama.

12:54 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

5. 12:54 Euroopa Liidu abipakett

12:54 Esimees Henn Põlluaas
Järgmisena küsimus nr 5: esitajaks Andres Sutt, vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

12:54 Andres Sutt
Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea peaminister! Me teame väga hästi, et koroonakriisivastaseks võitluseks rakendatud meetmed on väga oluliselt löönud majandust Eestis, Euroopas, kogu maailmas. Me seisame silmitsi maailma ajaloo suurima majanduslangusega. Ja kindlasti on Euroopa Liidu 750-miljardilisel taastusfondil praegu väga oluline koht Euroopa Liidu majanduse taaskäivitamisel. Ütlen lihtsalt selleks, et need miljardi nullid kõiki ei eksitaks, et see summa moodustab umbes 4% Euroopa Liidu SKT-st. Ja mõistagi ka meie majanduse taastumise edukus sõltub sellest, kui kiiresti taastub Euroopa Liidu majandus. Milline on valitsuse seisukoht Euroopa Liidu taastusfondi küsimustes, on pehmelt öeldes ebaselge, otse öeldes segane. Valitsusest on kõlanud seisukohti, et ilmselt ei oleks Eestil võimalikust fondist midagi võita, sest turult saab laenu odavamalt ning ilma tingimusteta, mida Euroopa Liit võib seada. Või siis seisukoht, et otsuse, kas sellist fondi toetada või mitte, peaks panema rahvahääletusele. Või siis seisukoht, et see on üks positiivne ja jõuline samm. Härra peaminister, milline siis on valitsuse seisukoht?

12:56 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh, härra Sutt! Minu meelest on teie küsimuses mitu iva. Ma võtan kõigepealt ette just selle viimase. Te rääkisite valitsuse erinevatest seisukohtadest. Mulle tundub, et teile meeldib, et on arvamuste paljusus, mitte ei ole nii, et öeldakse: vaat nii on ja nii tuleb teha. Nagu, ma ei tea, Kaitseväes, eks ju – seal tuleb nii teha. Aga meie elame demokraatlikus vabas ühiskonnas, kus igaühel on õigus oma sõna öelda. Sõna on vaba – nagu ütles presidentki, mäletate, kui valitsust ametisse kinnitati. Sõna on vaba.

Nii et mulle väga meeldib see teie lähenemine. Ja mulle tundub, et ka valitsuse ministrid tunnevad nii ja ütlevad oma arvamuse välja. Nii peabki olema, eks ole. Ja ma loodan, et see nii ka jääb. Ma ei tea, kas te tahtsite viidata, et kunagi see nii ei olnud, aga igal juhul selle eest me peaks seisma.
Nüüd teine teie toodud asi, mis ka minu meelest on oluline. Mulle tundub, et on moodustumas selline kolmik: Kristen Michal, teie ja mina. Me soovime vaadata majanduse pilti pikemaks perioodiks ette. Me oleme härra Michaliga mitmeid kordi sellel teemal debateerinud. Tema ütleb, et soovib ka vaadata horisondi taha. No see on õige. Minu meelest nüüd teie ka tõite selle mõtte välja, nii et me oleme siin päris ühel lainel.
Jah, see koroonakriis on olnud hirmus ja ma arvan, et see taaskäivitamise fond on oluline ka Eesti jaoks. Te küsite, kas see tuleb panna rahvahääletusele, või, ütleme, keegi on selle välja pakkunud. Minu teada praegu koostatakse väga põhjalikku õiguslikku analüüsi, kas see tuleb panna rahvahääletusele või mitte. Esialgne hinnang on, et ei tule: ei tule panna seda rahvahääletusele. Mina olen küll välja öelnud, et kui sellest taaskäivitamise fondist saab ka villa, kui see saab reaalseks, siis igal juhul tuleb tulla seda luba küsima Riigikogu ette. Riigikogu peaks otsustama, kas see luba antakse või mitte.
Nüüd, te küsite, mis on valitsuse positsioon. Euroopa Komisjon on välja tulnud proua Ursula von der Leyeni ettepanekuga eraldada 750 miljardit eurot taaskäivitamiskava elluviimiseks. See on 2018. aasta hindades, jooksevhindades on see 809 miljardit. Kui väga lühidalt vastata, siis mina toetan seda. Ma arvan, et see on õige suund, õige lähenemine, et aidata majandust, taaskäivitada majandust Euroopa Liidus ja Eestis nii lühiajalisi kui ka pikema perspektiiviga projekte ellu viies. See on minu vastus. Aga me võime öelda ka seda, et tegelikult ei ole ju veel midagi. Ei ole MFF-i, ei ole taaskäivitamiskava – selles kõiges pole kokku lepitud. Te teate rahandusguruna ju väga hästi, et vastu on mitu riiki. Mitu riiki ütleb, et toetused ja laenud ei saa jaguneda, peavad olema näiteks ainult laenud. Ma arvan, et ees seisavad väga huvitavad diskussioonid Euroopa Liidu asjade komisjonis, aga eeskätt muidugi ülemkogus. 18. juunil me saame kokku ja hakkame neid asju arutama.

12:59 Esimees Henn Põlluaas
Andres Sutt, täpsustav küsimus, palun!

12:59 Andres Sutt
Aitäh, hea peaminister, selle vastuse eest ja selle kolmnurga joonistamise eest! Aga katsume seda debatti jätkata. Siit tuli nüüd mitu väidet. Ma saan aru, et teie ja seeläbi kogu valitsus seda põhimõtteliselt toetab ja te soovite tulla selle teemaga Riigikokku. Vahepeal, enne tähtsat ülemkogu leiab aset ka Ecofini istung. Millise seisukohaga esindab rahandusminister Eesti valitsust selles kogus?

13:00 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh teile! Valitsus arutab tõesti seda juba homme. Homme hommikul vara, kell 8 hakkame pihta selle aruteluga. See on enne Vabariigi Valitsuse istungit kabineti arutelu raames ja ma arvan, et me läheme sellega edasi ka järgmine nädal. See on väga tõsine arutelu. Olgem ausad, 750 miljardit on ülisuur summa. Selle kasutamise operatiivsus, selle sisu, erinevad sambad ... Esimene sammas toetus liikmesriikidele, teine sammas toetus erasektorile, kolmas sammas kriisiõppetundidele. Kõik on väga olulised. Minu meelest see vajab väga tõsist lähenemist ja tuleb õigustatult küsida, kuidas ikkagi tulevikus selle tagasimaksega on. Võtame needsamad toetused, mida on välja käidud: 2018. aasta hindades 500 miljardit. Kuidas see makstakse tagasi aastatel 2028–2038? Kas suurendatakse oma osamakset euroliidus, kas vähendatakse eelarvet või tehakse mingisugused üleeuroopalised maksud? See debatt peaks olema minu arust väga laiapindne. 18. juunil on ülemkogu, kus loomulikult on seisukohti vaja.
Te viitasite Riigikogule. Ma ei tea, kas te seda mõtlesite, aga ma võtan teil sõnasabast kinni ja ütlen, et ma olen sellega nõus ja arvan, et lisaks ELAK-ile võiks tõsiselt mõelda arutelule siin suures saalis. See tõesti ei ole naljaasi. Ühelt poolt, jah, me võime öelda, tuginedes infole, mis meil täna käes on, et Eestile tähendab see näiteks esimesest sambast, mis on taaskäivitusrahastu, rohkem kui miljardi euro ulatuses toetusi. Aga see on seotud rohe- ja digipöördega. Me peame mõtlema ka ühtekuuluvuspoliitika täiendustele, mis on esimeses sambas sees, samuti maaelu arengu fondi täiendusele, lisarahastule, aga ka õiglase ülemineku fondile, mis muide märgatavalt kasvab. Ja selle ettepanekuga seoses tõuseb ka õiglase ülemineku fond MFF-i mõttes ülespoole.
Minu meelest tuleb vastata küsimustele, kuidas see tagasimakse ikkagi toimub. Meil on teada üks

võimalus: et me suurendame oma liikmetasu. Hinnanguliselt tänastes hindades võime öelda, et 30 aasta peale tuleb tagasi maksta suurusjärgus 1 miljard. See tähendaks seda, et 5–7% meie igakuine makse suureneks. Aga nagu ma ütlesin, on ka teised alternatiivid. Võib-olla seda tagasimakset ei ole üldse vaja, võib-olla otsustatakse eelarvet kärpida või kehtestada üleeuroopalisi makse. Nii et arutelusid tuleb pidada, aga jah, ma arvan, et see on samm ikka väga õiges suunas. Ja väga jõuline samm. See näitab ikkagi tugevat, ühtset Euroopa Liitu, kes teeb kõik selleks, et oma majandust aidata ja sealhulgas ka Eesti majandust päästa.

13:03 Esimees Henn Põlluaas
Kaja Kallas, palun!

13:03 Kaja Kallas
Aitäh! Ma tulen siiski tagasi Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni juurde. Kui mina oleksin peaminister ja Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon oleks Reformierakonna kohta algatanud kaks asja, siis ma kindlasti peaksin ebaeetiliseks, et see komisjon kaob enne, kui need vaidlused on lahendatud. Nüüd ma küsin uuesti sedasama asja, mis ma enne küsisin. Kas teie ei pea seda praegu ebaeetiliseks? On ju menetluses kaks suurt asja: 50 000 euro annetamine Keskerakonnale ja 1,2-miljonilise vaidluse lahendamine? Ehk te võtate selle muudatuse lauale siis, kui need vaidlused on lahendatud, ja alustate puhtalt lehelt?

13:04 Peaminister Jüri Ratas
Ma tänan teid väga! Andres Suti küsimuse teema oli Euroopa Liidu abipakett. No ma arvan, et küsimus ERJK kohta on sellega täiesti seotud: mõlemad puudutavad raha, aga ka õiguslikke küsimusi. Nii et ma näen siin väga tugevat seost.
Nüüd, kõigepealt see 50 000. Eks erakondadele ole tehtud annetusi eri suurusjärkudes, ma usun, et ka teie erakonnale. Ja annetusi on olnud palju suuremaski summas kui 50 000 eurot. Ma olen palunud erakonna aseesimeest ja peasekretäri selle annetajaga kohtuda. Nad tegid seda videokonverentsi abil. Mulle öeldi, et seal taga on üks väga isiklik lugu. Väga isiklik lugu! See oli selle inimese otsus, nii palju kui ta kommenteeris seda oma perega. Ja ta ütles ka seda, et loomulikult ta teeb igakülgset ja avatud koostööd prokuratuuriga. Muud infot mul ei ole. Mina usun seda infot. Nagu ta kinnitas, jah, see on väga isiklik, selle pere enda lugu.
Nüüd edasi. Te ütlesite, et kui teie oleksite peaminister. Loomulikult, see võimalus ju on, et siin saalis on poliitiline konkurents ja nii see läheb. Oleneb, kuidas enamik selles saalis otsustab. Aga ma tahan veel kord öelda, et teie hirmutamine – pean silmas tandemit Kallas ja Rõivas –, et midagi kukub nüüd kahe tooli vahele – no see on absurd. Kuidas saab üldse nii mõelda, et mingisugused menetlused lükatakse laua pealt maha? Ma ei saa sellest aru. Nii ei saa mõelda, nii ei tohi mõelda! Ja seda ei tohi ka olla! See menetlus on ERJK-l pooleli. Kui Riigikogu otsustab selle ülesande anda Riigikontrollile, siis tuleb see minu meelest lõpuni menetleda. Ma ei näe mitte mingit muud võimalust.

13:06 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

6. 13:06 Alusharidus ja laste võrdne kohtlemine

13:06 Esimees Henn Põlluaas
Küsimus nr 6. Selle esitab Heljo Pikhof ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

13:06 Heljo Pikhof
Austatud peaminister! Sotsiaaldemokraadid on ammu taotlenud tasuta alusharidust ehk siis lapsevanemate vabastamist lasteaia kohatasust. Sellesisulise eelnõu oleme esitanud ka Riigikogu menetlusse. Meie mõte on, et see raha peaks tulema riigilt, riigieelarvest. Rahandusministeerium on öelnud, et see läheks maksma 40 miljonit – mitte väga palju, võiks selle kohta öelda. Asjakorralduse mõte on selge: ükski laps ei tohi pere majanduskitsikuse tõttu jääda ilma alusharidusest. Me kõik

teame, et just lapse koolieelne areng paneb aluse tema õpi- ja sotsiaalsetele oskustele, alusharidus on kogu haridustee põhi- ja lahutamatu osa. Põhikool on meil ju prii, keskkoolgi, koguni kõrgharidus, kui õige ajaga oma õpitöö tehtud saad. Aga alusharidus, võta näpust, on tasuline.
Kirjade järgi käib meil praegu koolieelsetes lasteasutustes 89% 3–6-aastastest lastest. Samas ka kümmekond protsenti alusharidusest kõrvalejääjaid teeb haridusteadlasi murelikuks, seda enam, et valdavalt on tegu lastega, kes on sotsiaalselt pidetud. Koolielu on näidanud, et hiljem vajavad just need lapsed õpiabi.
Eelnõu kiire seadustamine on üliioluline tuhandete perede jaoks, kus kriisi tõttu sissetulekud vähenevad. Iga päevaga lisandub peresid, kus üks või mõlemad lapsevanemad jäävad tööta. Loomulikult on meie eelnõu mõeldud selleks, et lasteaia kohatasust vabastus peab tulema selleks, et jääda. Minu küsimus on: miks Keskerakond ei toeta tasuta alusharidust? Nimelt oli meil eile kultuurikomisjonis selleteemaline debatt ja eelnõu käisin seal sotsiaaldemokraatide nimel kaitsmas mina. Minu jaoks oli suur üllatus, kui kultuurikomisjoni esimees ütles, et see eelnõu on poliitiline.

13:09 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile, proua Pikhof! Mis ma oskan öelda? Te ütlesite, et see ei maksa väga palju. Kui ma kuulsin õigesti, te ütlesite, et 40 miljonit eurot. No mina tahan öelda, et 40 miljonit on väga suur raha. Igas mõttes. See on lapsevanemate rahakotile suur raha, kui *summa summarum*'ina võtta, aga loomulikult on see ka riigi jaoks suur raha. See, et meil on neid peresid, kellel on keeruline või raske lasteaia kohatasu maksta, on kindlasti õige. Aga siin on ju tulnud – ja ma arvan, et väga suures enamuses – kohalikud omavalitsused appi, kui on sotsiaalselt põhjendatud neid leibkondasid aidata.
Ma võtsin huvi pärast välja statistika. Kõigepealt me peame lähtuma sellest, mida ütleb seadus. Praegu on seadusega – see on koolieelsete lasteasutuste seadus – määratud kohatasu maksimummäär, mille piires on omavalitsusele antud otsustusvabadus kehtestada soodsamat tasu. Ainult kümme omavalitsust on minu teada kehtestanud kohatasuks maksimummäära ja see on seaduse järgi 20% valitsuse kehtestatud palga alammäärast. Alates 2020. aasta 1. jaanuarist on töötasu alammäär tunnis 3,48 eurot ja ühes kuus 584 eurot. Ma võtsin näiteks mõningad omavalitsused ja püüdsin kiiresti arvutada. Tallinna määr peaks olema 12,2% palga alammäärast. Kui ma ei eksi, see on 71 eurot ja *ca* 25 senti. Ja kui Tallinna lasteaias on ujula – mulle meenub, et omal ajal oli kaheksa sellist munitsipaallasteaeda, võib-olla nüüd on neid rohkem, siin ma võin eksida –, siis tuleb juurde maksta veel 8 eurot. See teeb siis 13,4%, kui on ujula, aga tavalasteaias, kus ujulat ei ole, 12,2%. Toon ka Tartu näite. Seal on lasteaia kohatasuks kohaliku omavalitsuse volikogu kehtestatud 14% palga alammäärast. Nagu te näete, on kaks suurt omavalitsust – Tallinn 12,2%-ga ja Tartu 14%-ga –, kes maksimummäära rakendanud ei ole.
Eks see küsimus loomulikult kokkuvõttes taandub sellele, mis on kõige olulisem. Kas neid peresid, kes maksta ei suuda, kohalikud omavalitsused ikka aitavad? Ma arvan, et KOV-ides on erinevaid sotsiaaltoetusi. Ja teine küsimus on see, kus kohas te näete selle 40 miljoni euro katet.

13:12 Esimees Henn Põlluaas

Heljo Pikhof, täpsustav küsimus, palun!

13:12 Heljo Pikhof

Aitäh! Tõepoolest on nii, et koolieelsete lasteasutuste seadus näeb ette, et võib küsida lapsevanemalt 20% Vabariigi Valitsuse kehtestatud palga alammäärast. Praegu see palga alammäär on 584 eurot. Nagu te ütlesite, osa omavalitsusi on kehtestanudki lasteaia kohatasu kindla protsendina palga alammäärast. Ja see tähendab seda, et kui tõuseb alampalk, tõuseb masinlikult ka kohatasu. Ja muuseas, Tartus on kohatasu 81 eurot, sellele lisandub toiduraha. Ja nagu te ka ütlesite, Tallinnas on kohatasu 71,25 eurot ja sellele lisandub veel toiduraha.
Teine osa omavalitsusi on kehtestanud kohatasu konkreetse rahasummana. Näiteks Rakvere vallas on kohatasu 5 eurot, Kanepi, Peipsiääre ja Võru vallas küsitakse 10 eurot kuus. Võib öelda, et sellist riigisisest paikkondlikku ebavõrdsust annab otsida. Kui me vaatame näiteks Lätit, Leedut, Luksemburgi, Rumeeniat, Montenegrot, siis näeme, et seal on alusharidus tasuta. Enamikus Euroopa riikides, kui ma ei eksi, on kas üks või kaks aastat enne kooli alusharidus kindlasti tasuta. Meie väikeses riigis aga valitseb lasteaia kohatasudes tublisti üle kümnekordne vahe ja perede materiaalsele kihistumisele lisandub siin veel tohutu paikkondlik ebavõrdsus. Ja ma ütlen ka seda, et kui sa saad mingit soodustust

lasteaia kohatasu maksmisel, siis sa pead olema ka toimetulekutoetuse saaja. Kas te peate õigeks, et nii suured vahed on meie riigis lasteaia kohatasudes?

13:14 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Ma arvan, et see küsimus on hästi aktuaalne ja õigesti fokuseeritud, kui mõelda sellele, et see diferents on nii suur. Te tõite näiteks väga palju omavalitsusi võrdluses Tallinnaga. No ma tõin ka võrdluse, võtsin kaks omavalitsust: Tallinna, kus on lasteaia kohatasu 12,2% alampalgast, ja Tartu, kus see on 14% ehk 1,8% võrra kõrgem kui Tallinnas.
Aga jah, teil on õigus. Minu teada on Haridus- ja Teadusministeerium alustanud alusharidust reguleeriva õiguse kaasajastamise protsessi, mille tulemusel on kavas järgmisel aastal, 2021. aasta alguses esitada Riigikogule alushariduse seaduse eelnõu, milles muu hulgas täpsustatakse ka alushariduse rahastamise aluseid ja luuakse võimalus arvestada täiendavaid asjaolusid lapsevanemate lasteaia kohatasust vabastamiseks. Teil on selles mõttes õigus, et lapsevanemale kuu lõpus esitatavas arves on enamikus omavalitsustes kaks rida. On küll üks arve, aga kaks rida. Üks näitab lasteaia kohatasu, teine toiduraha, söögitasu. Ja minu meelest on tegutsetud väga operatiivselt, kui on arvestatud seda, et kui lapsevanem hommikul ütleb, et laps ei saa tulla, on haigestunud, siis võetakse seda tasu puhul arvesse. Kui see ikkagi toimub juba enne hommikusööki, siis minu teada väga paljud lasteaiad arvestavad, et last ei ole kohal olnud, ja selle päeva eest toiduraha ei võeta.
Muidugi see põhimõte seaduses, et kohalik omavalitsus ikkagi on kõige lähemal ja peab aitama, on väga õige. Kohalik omavalitsus tunneb olukordasid ja leibkondade toimetulekut ja inimesi kõige paremini. Ja minu meelest see on kõige rohkem selline, ütleme, sihitud toetus, sihitud tugi. Oluline on lähtuda ikkagi subsidiaarsuse printsiibist, et kohalik kogukond, kohalik omavalitsus teab igaühe eluolu kõige paremini. Aga veel kord, mul ei ole seda võimalust ja loomulikult ma ei pane siin ka Riigikogu esimeest keerulisse olukorda, aga mõte on ikkagi ka see, et 40 miljonit – kust kohast siis teie arvates see tuleb võtta. Te võrdlete meid Lätiga. No me võime tuua Lätiga palju teistsuguseidki võrdlusi, eks ju. Nii et tuleks siiski selgitada, kus te seda katet näete, kust tuleks raha ära võtta või mida tuleks muuta.

13:17 Esimees Henn Põlluaas

Liina Kersna, palun!

13:17 Liina Kersna

Suur tänu, hea juhataja! Austatud peaminister! Ma jätkan laste võrdse kohtlemise teemal. Meil hakkab õppeaasta lõppema ja distantsõpe on kindlasti andnud võimaluse meie haridusmaastikul suure digihüppe teha. Palju on õppinud lapsed, kindlasti ka õpetajad, lapsevanemad ja koolijuhid – ja see kõik on väga hea. Aga igal asjal on kaks otsa. Teistpidi juba praegu rahvusvahelised uuringud näitavad seda, et distantsõpe on suurendanud ebavõrdsust laste vahel. Need lapsed, kes ka niisama olid koolis väga tublid, said reeglina väga hästi hakkama ka distantsõppega, aga need, kes olid maas, jäid veel rohkem maha. Siit minu küsimus. Valitsus tegi otsuse – nii nagu väga paljud teised riigid ka – kriisi saabudes panna kinni kõik koolid kõikides astmetes. Aga see, kuidas riigid on koole avanud, on olnud erinev. Näiteks Taani avas koolid juba 15. aprillil ja statistika näitab, et see ei muutnud midagi halvemaks. Te olete tõenäoliselt juba jõudnud analüüsida rakendatud kriisimeetmete efektiivsust. Kuidas te hindate haridusvaldkonnas tehtud otsuseid: mis läks hästi ja mida teinekord enam ei tehta?

13:19 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Ma alustan seda vastust kolme ühe ja sama sõnaga, ja see sõna on: õpetajad, õpetajad, õpetajad. Ma arvan, et kõige hullema mahvi ja vati selles distantsõppes said meie tublid Eesti õpetajad. Ja ma ütlen ausalt aitäh neile ka siin auväärt Riigikogu saalis, Riigikogu ees. Kui tuua välja kõige olulisem, siis ma arvan, et õpetajad tegelikult kandsid selle kaks ja pool või kolm kuud nendes väga keerulistes tingimustes ikkagi suurepäraselt välja. Punkt 1.
Punkt 2 on see, et nagu te ütlete, erinevatele õpilastele sobis distantsõpe erinevalt. Jah, loomulikult ma olen teiega nõus. Kes sai kergemini ülesanded tehtud, kellele see sobis, ja kelle jaoks ikkagi oli see väga keeruline. Ei olnud klassikaaslast kõrval, ei olnud õpetajat kõrval, puudus ka sotsiaalne suhtlus ja võrgustik, mis tegelikult koolielus on ju oluline. Ja mis siis saab, nagu te küsite, nendest, kes ei tulnud sellega nii hästi kaasa. No 15. maist alates me avasime etapiviisiliselt hariduselu. Ma veel kord tahan öelda, et selle otsuse valitsus langetas, kui ma ei eksi, 9. aprillil, rohkem kui kuu aega varem. Haridus- ja

teadusminister Mailis Reps tõi selle tunnetuse kabinetti. Olid ka väga tõsised arutelud, aga tagantjärele võib öelda, et sel hetkel see tunnetus oli väga õige. Mõte on see, et need, kes jäid maha, saavad individuaalõpet ka kooliruumides, omandades erinevate tundide teemasid koos õpetajaga või õpetajatega. See kestab 15. maist kuni 9. juunini, kui õppetegevus koolides lõpeb.
Te küsite ka tagantjärele tarkuse või õppetundide kohta. Jaa, ma olen nõus, et tagantjärele tarkus on väga oluline, väga tähtis. Aga anda teile selline Nobeli preemiat väärt vastus, mida me teeksime nüüd teistmoodi, kui tuleb tulevikus see koroonaviiruse laine, on raske. Me ei tea, missugune see laine on, vahest sarnane, nagu see oli. Ma arvan, et me tegime õigesti, et me koolid sulgesime. Enamik riike maailmas sulges. See vähendas igal juhul kontakte – igal juhul nii Eesti haridussüsteemis, liikluses, ühistranspordis. Aga seda ütlen küll, et kui uus laine tuleb sarnane kui aprilli oma, siis sellist laussulgemist ma ei pea õigeks. Aga ma rõhutan, see on nii vaid siis, kui see puhang on samasugune kui aprillis.

13:22 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

7. 13:22 Terviseameti tegevus

13:22 Esimees Henn Põlluaas
Järgmine küsimus, nr 7. Selle esitab Hele Everaus ja vastab sotsiaalminister Tanel Kiik. Palun!

13:22 Hele Everaus
Austatud minister! Terviseamet on välja tulnud uue algatusega: nüüd, kui me läheme suvele vastu, ei ole avalikes randades enam vaja ei tualette, prügikaste ega ka riietuskabiine. Vastupidi teiste riikide kogemustele, kus praegu, eriti just viiruse põhjustatud kriisist väljumisel, on üldrandades, avalikes randades hügieeni- ja tervisekaitsereegleid karmistatud. See tuli valdade keskkonnaspetsialistidele ja ka tavainimestele üllatavalt. Miks niisugune mitu sajandit tagasi astumine toimus? Kas see on Sotsiaalministeeriumi uus lähenemine tervisekaitsele tulevikus?

13:23 Sotsiaalminister Tanel Kiik
Suur tänu küsimuse eest! Ei, see ei ole Sotsiaalministeeriumi uus lähenemine. Tõsi on see, et sotsiaalminister ei koosta juhiseid erinevatele supluskohtadele, ei ole seda korda mina ka konkreetsel juhul kehtestanud. Mis puudutab neid põhjendusi, siis küsimus on olnud selles, et avalikke supluskohti on väga erineva suurusega, väga erineva mahutavusega. Tihtipeale on juhtunud, et inimesed on käinud ka kohtades, kus vee kvaliteeti pole mõõdetud. Selle muudatuse eesmärk on loomulikult just nimelt inimeste tervise kaitse. Peab olema selgemini arusaadav, millised on tervise seisukohast ohutud kohad, kuhu ujuma minna, ja millised on kohad, kus seda ei soovitata teha. Peaks olema vähem olukordi, kus inimesed n-ö siltide, igasuguse info puudumise tõttu käivad suplemas kohtades, kus tegelikult võib tegu olla riskiga nende tervisele.
Mis puudutab seda teemat laiemalt, siis on selge, et kui me räägime suurtest supluskohtadest, siis loomulikult neis on ka tulevikus prügikastid, riietusruumid ja kõik muu taoline. Ma ei kujuta ette, et see saaks kuidagi teistmoodi olla. Selle eest seisavad kindlasti omavalitsused, selle eest seisavad ka riigiasutused, et mingeid suuri muudatusi ei tule. Muudatus eeskätt puudutab väiksemaid kohti, kus on, ütleme siis, suplustegevus aset leidnud, toimunud. Need pole ametlikult registreeritud kohad ja nagu öeldud, pole võib-olla selgust, milline on seal vee kvaliteet.
Eeskätt teenib see muudatus siiski eesmärki inimeste tervist kaitsta ja selgelt anda infot, mis on n-ö õiged kohad või soovitatavad kohad, kus ujumas käia, ja mis on kohad, mida ei soovitata. Samal ajal, kui me mõtleme, kui palju Eestis on veekogusid, kui palju Eestis on rannaäärt, kui palju Eestis on erinevaid võimalusi ujuma või suplema minna, siis on arusaadav, et ei ole võimalik kõigile neile ühtseid kõrgeid nõudeid kehtestada. Vastasel juhul lihtsalt neid supluskohti ei teki, aga inimesed seal käivad ikkagi. See on selle muudatuse sisu ja taust. Ja loomulikult saab täpsemat infot otsuse tagamaadest ja kaasatud osapooltest Terviseametilt küsida.

13:26 Esimees Henn Põlluaas
Hele Everaus, täpsustav küsimus, palun!

13:26 Hele Everaus
Aitäh! Härra minister! Ega see nüüd selge küll ei ole, mis te vastasite. Ma saan aru, et teil on raske vastata ka, sest Terviseamet tegelikult ei ole seda loogiliselt põhjendanud, kuidasmoodi ikkagi tualettide ja prügikastide puudumine vee kvaliteeti parandab. Üldiselt proove võetakse küll, aga vee kvaliteeti ei paranda ju proov. Ja seda võetakse kord kuus. Igal pool arenenud riikides võetakse kord nädalas, ja mitte ainult veeproov, vaid ka liivaproov. Kõik need asjad on omavahel seotud. Kuidas vee kvaliteet tänu sellele, et meil ei ole niisuguseid elementaarseid asju rannas, ikkagi paraneb?

13:27 Sotsiaalminister Tanel Kiik
Suur tänu! Nagu ma enne viitasin, küsimus oli selles, et kui me räägime Eesti veekogudest, erinevatest supluskohtadest, kus inimesed käivad, siis ei Terviseamet ega ükskõik mis muu amet ei jõua ka parima tahtmise korral kõiki kohti, kus inimestel on võimalik vette minna, hinnata ja mõõta. Ja seda ka ei püüta. Küsimus on selles, et me soovime suunata inimesi ujuma minema eeskätt sinna, kus see on ohutu, kus see on mõistlik. Sellest tulenevalt tehti selline otsus. Senise korra kõrged nõudmised tekitasid praktilises elus supluskohtade valdajatele probleeme ja seetõttu neid supluskohti lihtsalt ei asutatud. Seetõttu seal ei olnud ka kohustust võimalikku reostusohtu näitavaid veeproove võtta. See kord kehtib ka täna. Loogika on ikkagi selles, et asjaomase korra mõnes mõttes lihtsustamisega tekitada samal ajal parem järelevalve ja tihedam vee kvaliteedi kontroll.
Kui te küsite, kas seda võiks saavutada mingil alternatiivsel teel, siis ma olen täiesti nõus, et tõenäoliselt saaks. Võib loomulikult arutada, kas oleks võimalik eristada – ütlen seda käigu pealt improviseerides – erineva kategooria suhtluskohtasid. Ühtedes on kõrgemad nõuded, teistes madalamad nõudmised. Veeproovid ja kogu muu seire oleks jätkuvalt aktuaalne, aga teatud kriteeriumid sõltuksid näiteks kasutajate arvust või mingitest muudest näitajatest. See on ka üks võimalik lähenemine.
Praegu on olukord, kus kehtivad küllaltki kõrged standardid, mis kehtivad kõigile. Tagajärg on see, et kui võrrelda nende kohtade arvu, kus veeproove tehakse, nende kohtade arvuga, kus inimesed ilma selleta ujumas käivad, siis on väga selge vahe sees. Inimesed käivad suplemas ka kohtades, kus vee kvaliteet nõuetele ei vasta. Eesmärk on loomulikult õilis ja õige, aga ma olen nõus, et see ei ole lahendus. Selle lahenduse põhjendus tekitab ka minus küsimusi.
Seega võiks kindlasti kaaluda, kas on mingeid muid, alternatiivseid variante, kuidas kõigis avalikes supluskohtades tagada vee hea kvaliteet. Aga suuremates kohtades on ju tavapäraselt harjutud tagama nii prügikastide kui ka riietuskabiinide olemasolu, nagu ma enne viitasin. Ja ma julgen arvata, et valdav osa omavalitsusi ei asu selle otsuse peale ühtegi riietuskabiini kuskilt ära viima – seal, kus need on, on need loomulikult olemas ka edaspidi. Küsimus on puhtalt selles, kas väga väikestes kohtades, kus vee kvaliteet on hea, aga inimesi käib vähe, on vaja n-ö täisvarustust kui Pirita rannas, Stroomi rannas või Pärnus.

13:30 Esimees Henn Põlluaas
Urmas Kruuse, palun!

13:30 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Kui selle uudise oleks Terviseameti asemel teinud mõni Rahandusministeeriumi allasutus, kes püüaks raha kokku hoida ja eelarvet tasakaalu saada, siis ma oleks selle uudise sisu isegi ehk mõistnud. Aga selle tegi Terviseamet. Seda võib isegi võrrelda võimalusega, et Terviseamet tuleb välja uudisega, et me ei tauni suitsetamist ja alkoholi tarbimist.
Aga mulle tundub, et see Skytte medal on teil nagu veskikivi kaelas. Ja mille pärast? Sellepärast, et ma olen enam kui kindel, et on väga selge seos vee reostustaseme ja tualettide olemasolu vahel. See on lihtsalt inimlik ja objektiivne. Ja mul on teist mõnes mõttes siiralt kahju. Ma ei tea, mis selles ametis selles kontekstis toimub, kas inimestele on elementaarset kommunikatsiooni õpetatud või ei ole. Sellist teadet ei tohiks Terviseamet välja saata! See on täiesti ebaloogiline. Te peate need asjad oma haldusalas korda saama. Sama ebaloogiline oleks, kui omavalitsus saadaks ükskõik millisele ministeeriumile, näiteks Rahandusministeeriumile teate, et meil on nii palju parke, me ei jõua neid hallata, ja me ei pane

neisse prügikaste ja muid elementaarseid asju.
Ainus asi, mis mulle sellest uudisest päriselt läbi kumas, austatud minister, on see, et Terviseametil ei ole raha. Tal lihtsalt ei ole raha. Ta tahab teha rohkem proove ja ta leidis mingi sellise põhjenduse avalikkusele, et me võime sealt kohast kokku hoida. Vahest koostöös omavalitsustega üritatakse ressurssi rohkem suunata veeproovide tegemisele. Aga andke mulle andeks, see on täiesti ebaloogiline. Austatud minister! Kas peale kriisi, mille me oleme üle elanud ja millest me ei ole veel lõpuni välja tulnud, on nüüd küsimus selles, et meil ei jätku raha teatud proovide tegemiseks, teatud uuringuteks, teatud tõenduspõhisteks tegevusteks? Kas me hoiame nende miljardite juures, mis tegelikult ühiskonda laiemalt on pandud, selle pealt kokku?

13:32 Sotsiaalminister Tanel Kiik
Tänan küsimuse eest! Küsimuses oli omajagu hinnangut ja väiteid, läheksingi nende juurde. Praegu tehakse seiret 85 supluskohas ja nende arv nüüd kasvab üheksa võrra. Nii on natuke arusaamatu väide, et me soovisime kuskilt kokku hoida ja vähem proove teha. Vastupidi, proovide arv kasvab. Nagu ma enne kinnitasin teie heale kolleegile doktor Everausile vastates, eesmärk on just nimelt keskenduda vee kvaliteedi kontrollile ja tagada, et inimesed supleksid ohutus veekogus, ohutus keskkonnas. Seda kuidagi seostada mõttega, et selle korra muutmine aitab selle tegevuse pealt kokku hoida – ma ausalt öeldes ei saa aru, mispidi.
Nagu ma enne viitasin, kohaliku omavalitsuse ülesanded, roll ja tegevused ei ole ju sellega kuidagimoodi otseses korrelatsioonis, need ei ole seotud Terviseameti eelarvega. Need on eraldi asutused, nagu te hästi teate. Randade heakord laiemalt – prügikoristus, prügikastide ja riietuskabiinide olemasolu – see kokku loomulikult on omavalitsuste jaoks oluline ja kindlasti selle eest hea seistakse. Ühtegi senti sealt mujale ei suunata, vee kvaliteedi kontrollimiseks ära ei võeta. Need on kaks eraldi asja. Mis puudutab kommunikatsiooni, selgitust ja seda, kas võiks olla mingeid alternatiivseid lahendusi, siis olen nõus, selle otsuse mõju ja eesmärk võiks selgem olla. Kui ma seda lehest lugesin, siis oli ka minu esmane reaktsioon sarnane teie omaga, et mis nüüd selle muudatuse mõte ikkagi on. Aga detailidesse süvenedes leidsin, et siiski oma loogika sellel otsusel on. Nagu öeldud, eesmärk on mitte vähendada, vaid pigem suurendada võetavate veeproovide arvu, just nimelt inimeste tervist kaitsta. Soovitakse tähelepanu juhtida, et inimesed supleksid rohkem nendes kohtades, kus on vee kvaliteeti kontrollitud, ja supleksid vähem kohtades, kus seda tehtud ei ole. Hästi lihtne loogika. Kas seda saaks saavutada teiste meetoditega? Kas seda saaks saavutada niimoodi, et jagada avalikud supluskohad kategooriatesse või kuidagi muul moel – ma arvan, et saaks kindlasti. Selles pole küsimus. Aga arvata, et see otsus kuidagi likvideerib randades riietuskabiinid – seda kindlasti see otsus ei tee.
Tänan siiski küsimuse eest! Ma vaatan korra sellele otsusele veel peale ja uurin, mis taust ja analüüsid selle taga olid. Nagu enne sai mõnele muule küsijale vastates viidatud, ministeeriumi haldusalas on päris mitu asutust, aga hetkel on avalikkuse selge luubi all Terviseameti töö. Tegelikult ministeeriumi tööpõld on märksa laiem ja iga allasutuse üksikotsust, üksikakti minister ei loe ega allkirjasta. See oli Terviseameti tehtud otsus.

13:35 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Minul küll enam randa mineku himu ei ole, aga lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

8. 13:35 Koalitsioonileping

13:35 Esimees Henn Põlluaas
Järgmisena küsimus nr 8, mille esitab Jaak Juske ja vastab peaminister Jüri Ratas. Palun!

13:35 Jaak Juske
Auväärt esimees! Hea peaminister! 1. juulil on meie naabrite juures Venemaal suur pidupäev. Nimelt toimub siis rahvahääletus põhiseaduse muutmise üle, kuhu president Putin isiklikult on lisanud ka punkti, et abielu saab olla tulevikus ainult mehe ja naise vahel. Aamen. Ma lugesin praegust koalitsioonilepingut ja avastasin, et teie juhitud valitsusliit tahab täpselt samas küsimuses, abieluküsimuses, korraldada rahvahääletuse järgmisel sügisel, ja seda kohalike valimistega ühel ja

samal päeval. Hea peaminister, palun seletage siin Riigikogu ees Eesti rahvale, miks te tahate võtta eeskuju Putini Venemaast. Miks te tahate tekitada olukorra, kus järgmisel sügisel kohalike valimiste eel ei räägita mitte kohaliku elu küsimustest, sellest, kuidas valdades-linnades elu paremaks muuta, vaid hakatakse vaidlema abielu tuleviku üle? Samal ajal referendumi, rahvahääletuse korraldamine sellise olukorra kindlasti tekitab. Palun seletage Eesti rahvale!

13:36 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile, härra Juske! Kui ma lugesin teie küsimuse teemat – koalitsioonileping –, siis ma mõtlesin, et huvitav, mida head te nüüd sealt olete leidnud. Arvestades eelmise küsimuse teemat ja kuulates seda väga huvitavat keskustelu, sotsiaalministri vastuseid ja Riigikogu esimehe repliiki, mõtlesin mina, et te toote nüüd mängu ratsu ja hakkate rääkima Pikakari rannast. Põhja-Tallinn on teile armas kant ja eks ole, seal Katariina kai kõrval on ju tore ujuda. Aga te jõudsite oma küsimusega ma ei tea kuhu. Teie võrdlus Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni presidendi ettevõtmiste vahel – no see on täiesti meelevaldne. Siin pole mingit võrdlust olemaski. See on absurdne võrdlus.
Mis ma teile ütlen? Seda, et tulevikus küsitakse rohkem Eesti elanike käest erinevaid küsimusi, ma pean õigeks. Seda on Keskerakond kogu aeg õigeks pidanud. Samuti rahvaalgatuse põhimõtet. 2007. aastal oli minul au tulla siia tööle ja see oli siis juba mitmes koosseis, kui Keskerakond rahvaalgatuse põhimõtte välja käis. Toona muidugi juhtiverakond Reformierakond ei tahtnud sellest midagi kuulda ja lõi selle palli teerulliga siin saalis maha. Toona oli mõte, et kui vähemalt 25 000 inimest kogub allkirjad kokku, siis nad saavad mingisuguse algatuse teha. Sellest tegelikult sündis, ütleme, väike samm ja nüüd need petitsioonid peavad tulema Riigikogu komisjonides vähemalt arutlusele. Aga see võttis palju aega. Nii et see meelevaldne võrdlus ei vasta kuidagi tõele.

13:39 Esimees Henn Põlluaas

Jaak Juske, täpsustav küsimus, palun!

13:39 Jaak Juske

Austatud peaminister! Te rääkisite Pikakari rannast ja kõigest muust, aga te ei vastanud minu küsimusele, miks tahab valitsusliit korraldada seda rahvahääletust kohalike valimistega ühel ja samal päeval. See tekitab kindlasti segadust. Nagu tekitab segadust ka see, et kui teha need kaks asja koos, siis tuleb arvestada, et rahvahääletusel saab osaleda palju vähem rahvast kui kohalikel valimistel. Valimisjaoskondades tekivad eri järjekorrad. Te panete sellega valijad ebameeldivasse ja ebavõrdsesse olukorda. Miks te seda teete?

13:39 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kui te räägite nüüd esitatavast küsimusest, siis tõesti, kõigepealt punkt 1: Eesti seadus sätestab praegu, et abielu on mehe ja naise vahel. Küsimus on selles, kas see põhimõte viia seaduse tasandilt põhiseadusesse või mitte. Punkt 2: jah, see vastab loomulikult tõele, et kohalike omavalitsuste valijaskond on laiem kui see kontingent, kes saab seaduse järgi rahvahääletusel osaleda. See tähelepanek on igal juhul õige.

13:40 Esimees Henn Põlluaas

Jürgen Ligi, palun!

13:40 Jürgen Ligi

Aitäh! Katsuge siiski vastata küsimusele. Mis asja te planeerite? See rahvahääletus on justkui koalitsioonilepingus. Sellel on väga tugev poliitiline laeng sees. Paljud inimesed tunnevad ennast puudutatuna, sest nende õigusi ja vabadusi tahetakse piirata või neid kuidagi stigmatiseerida. Aga mis selle koalitsioonilepingu punkti mõte täpselt on? Korraldada rahvahääletus – millised on tagajärjed? Kui rahvahääletuse tulemus on põhimõte, et ainult mees ja naine võivad olla abielus – see on ju seaduses kirjas, aga me räägime ju põhiseaduse muutmisest –, kas see on teie valitsusele siduv otsus? Ja kuidas te seda otsust hakkate siis edaspidi selgitama?

13:41 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! See, et teile, ma ei tea, ei sobi minu vastused või te ei taha nendest aru saada, on ju kogu aeg siin olnud. Aga kõigepealt järjekordne valeväide: tahetakse õigusi piirata. Ei, mitte mingeid õigusi ei piirata. Te ise lükkasite selle väite oma sissejuhatuses, härra Ligi, elegantselt ümber. Ütlesite, et tegelikult on ju abielu mehe ja naise vahel määratletud perekonnaseaduses. Ja see on täiesti õigus, nii on loomulikult, härra Ligi.
Nüüd edasi. Kui vastata teie küsimusele, siis mingeid piiranguid ma õigeks ei pea. Ja seda ju ei tule. Te küsisite, et kui rahvas konkreetses küsimuses midagi otsustab, siis kuidas seda jõustada. See ei ole ju valitsustasandil jõustamine. Te teate väga hästi, et põhiseadust saab muuta ainult Riigikogu, ja seda kahel teel: kas ühe koosseisuga, kus on suur häälteenamus, või läbi kahe koosseisu.

13:42 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

9. 13:42 Valitsuse seisukohad

13:42 Esimees Henn Põlluaas
Järgmine küsimus, nr 9, esitajaks Hanno Pevkur ja vastajaks peaminister Jüri Ratas. Palun!

13:42 Hanno Pevkur
Hea peaminister! Me oleme siin mõned korrad teiega debateerinud erinevate väljaütlemiste üle, mis teie valitsuspartner on öelnud. Meenutuseks selline aegrida: politseijuhi lahtilaskmise soov, peaprokuröri vahetamine, Soome peaministri solvamine, ERR-i tasalülitamise pidev soov, kusjuures on kasutatud – tsiteerin – sellist sõnastust, et "ERR-is rikutakse erapooletust, tasakaalustatust, rikutakse nõudmist esindada teatud väärtusi" jne. Samamoodi oma ministrite ähvardamine ja viimasena nii rahandusministri kui siseministri selge ähvardus põllumeestele, et kui ei tehta nii, nagu nemad soovivad, siis tuleb maksuamet selga.
Sellised meetodid meenutavad ausalt öelda ühte teist organisatsiooni, mida aastail 1933–1945 tunti poliitilise politsei ja gestaapo nime all. Seal täideti poliitilisi tellimusi politsei käte abil. Siseminister on öelnud ka sellised laused: "Kes ei ole minu meetoditega nõus, siis on kaks võimalust: kas meie teed lähevad lahku või ta kohaneb. Kui kohaneda ei suuda, siis meie teed lähevad lahku." Teie olete siiski valitsusjuht ja ma hea meelega kuulaksin, mis on peaministri ja Vabariigi Valitsuse ametlik positsioon ja sõnum Eesti IT-ettevõtjatele, ehitusettevõtjatele, põllumajandus- ja ka teistele ettevõtjatele, kes vajavad tihtipeale ajutist täiendavat tööjõudu välismaalt. Muu hulgas ka selleks, et Eesti majandus saaks kasvada. Sellest tulenevalt võib-olla saab kujundada oma positsiooni ka siseminister ja mõelda, kumb kumma sõnumitega kohanema peab: kas peaminister siseministri sõnumitega või siseminister peaministri sõnumitega. Aitäh!

13:44 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh teile! Mul on väga kerge vastata sellele küsimusele ja ka retoorikale, mis puudutab poliitilisi tellimusi. Ma olen üsna kindel, et ma olen nii opositsioonis, kus ma olen väga kaua olnud, kui ka koalitsioonis, kus ma olen palju lühemalt olnud, vastanud sellele ühtemoodi. Ja see vastus on olnud alati see, et mina usaldan Eesti õiguskaitseorganeid, ma usaldan Eesti ametnikkonda, erinevaid ameteid. Ja seda olenemata sellest, kas minu positsioon on olnud opositsioonis või koalitsioonis. Ma tegelikult, nagu siin juba juttu oli, ei kujuta praktikas seda ette, kuidas on võimalik anda poliitilisi tellimusi. Eesti ametnikkond on ikkagi päris hästi poliitiliste tellimuste eest kaitstud. Eesti ajakirjandus, mis on neljas võim, on tugev. Ta toob ju kohe päevavalgele, kui selline tellimus peaks antama. Nii et ma ütlen ausalt: minu meelest see näitab, et Eesti on väga demokraatlik, läbipaistev, väga tugev õigusriik, kus selliseid asju ei tohi saada juhtuda ja mina usun, et selliseid asju ka ei juhtu.
Loomulikult ma saan aru, et teie küsimuse poliitiline telg on küsimus, kes on kõvem, kelle valitsus meil on. See on arusaadav, eks te seda peategi ju opositsioonis küsima. Seda ei saa teile ette heita. Aga teie küsimuses on ka väga tõsine sisuline teema. Ja see teema on tööjõu küsimus, nagu te märkisite: IT-, ehitus-, põllumajandussektor. Te ütlete, et täiendavat tööjõudu on vaja. Samas täiendava tööjõuga on ju nii, et see ei ole nullis. Täiendav tööjõud on igal juhul Eestis olemas, ka kolmandatest riikidest pärit

täiendav tööjõud on olemas. Kui me jätame korraks koroonaviiruse kõrvale, siis täiendava tööjõu kasutamise aluseid ei ole ju muudetud. Muudetud on ainult see, et teatud piirid on suletud. Ja see on olnud Euroopa Liidu üldine positsioon või seisukoht.
Jah, te võiksite nüüd mulle vastu öelda ja ju te ka ütlete, et saab teha kahepoolseid lepinguid. Soome on sellise lepingu teinud Ukrainaga ja ka mõne muu riigiga. Jah, ka Eesti saaks seda teoreetiliselt teha. Meie oleme teinud teise sammu. Me oleme pikendanud põllumajandussektoris töötamise luba 31. juulini. Aga see täiendava tööjõu küsimus, näiteks oskustööjõu küsimus – Eesti ettevõtted, kellel on kaugsõidu- või pikamaa-autojuhid, kasutavad väga paljud kolmandate riikide töötajaid. Tegelikult tuleb ikkagi töötada selle nimel, et me saaksime taas piirid lahti ja normaalse elu võimalikult ruttu taastatud. Aitäh teile, härra Pevkur!

13:47 Esimees Henn Põlluaas
Hanno Pevkur, täpsustav küsimus, palun!

13:48 Hanno Pevkur
Kõigepealt lühidalt poliitilisest tellimusest. Ega ma teistmoodi ei oska seda kuidagi tõlgendada, kui rahandusminister ja siseminister mõlemad on kasutanud väljendeid "vaatasime sisse nendesse firmadesse" ja "mina vaatan majandusaasta aruandeid". Sellest järeldub ju, et on konkreetselt, spetsiifiliselt lastud vaadata ühe kitsa sektori kitsast hulka ettevõtjaid. Ja see meenutab väga poliitilist tellimust ja sellest tulenevalt see küsimus ka oli. Aga võib-olla te ikkagi annate oma sõnumi Eesti ettevõtjatele, proovite selle veel kord selgelt öelda. Ma ei kahtle selles, et te olete igal juhul tugevam kui Mart Helme ja Martin Helme. Te olete peaminister, nemad on ainult teie valitsuse ministrid ja teie sõna peab maksma. Ja küll maksab ka. Sellepärast ma selle võimaluse teile uuesti ka annan.
Kui te ütlete Eesti ettevõtjatele nii IT-, ehitus- kui ka põllumajandussektoris, et välistööjõudu on igati normaalne kasutada ja Eesti valitsus ei tee takistusi, kui ajutiselt on vaja välistööjõudu kasutada, siis ma usun, et see sõnum jõuab ka siseministrini ja rahandusministrini ja nad ei kasutata oma allasutusi selleks, et kuidagimoodi Eesti ettevõtjaid kiusata, olgu selleks kiusajaks politsei või maksuamet. Nii et kasutage võimalust seda praegu öelda ja sisendada Eesti ettevõtjatesse kindlus, et kui vaja, siis välistööjõudu võib kasutada ja Eesti ettevõtjad saavad ka ajutised tööd, näiteks suveperioodil maasikakorjamise kenasti tehtud ja poliitilist tellimust nende represseerimiseks Eestis ei tule.

13:49 Peaminister Jüri Ratas
Aitäh teile küsimuse eest! Ma ütlen veel kord seda, et kui rahandusminister tegutseb ja ütleb, et kuskil sektoris on probleeme, siis ma pean seda positiivseks, mitte negatiivseks. Pigem ma ütleks, et kui ta ei tegeleks maksuaugu, maksupettuste küsimusega, siis see oleks negatiivne. Ja läheme ajas tagasi. Minu endine ametikaaslane, konkurent härra Ligi – ma nüüd tõesti pean teda toetama. Rahandusminister Jürgen Ligi on 2013. aastal osutanud, et kütuseturu maksupettused on äärmiselt tõsine teema. Tema tsitaat on selline: "Mina tahaksin karmimat ja jõulisemat tegevust ja kokkuleppeid sel teemal. See on hästi häbiväärne olukord, mis praegu on." Ma küsin, kas see oli siis ähvardus rahandusministri poolt. Minu arvates mitte. Ma arvan, et tegelikult saab probleemidele Eesti Vabariigis igaüks tähelepanu juhtida, olgu ta ükskõik mis ameti kandja. Saab isegi minister, ja see on väga hea, et see nii on. Aga kindlasti on kohatu, kui näiteks minister näitab näpuga mingi konkreetse juriidilise isiku, mingi konkreetse ettevõtte poole. Ent sektori probleemidele võib tähelepanu juhtida küll. Ja seda on ka varem tehtud, seesama näide 2013. aastast.
Ma ütlesin teile ju väga konkreetse sõnumi: ega välistööjõu kasutamise aluseid ei ole ju kuidagi muudetud. Kui me koroonakriisi ületame ühel hetkel, siis riigipiirid on taas lahti. Praegu on välistööjõudu Eestis sees nii või teisiti, see on ju fakt. Aga, härra Pevkur, me ei saa üle ega ümber ... Muidugi, see ideoloogiline diskussioon on väga huvitav. Mina ütlen teile siit vastu: teha kõik selleks, et ka Eesti inimesed saavad Eestimaal tööd, on samuti valitsuse kohustus. See on samuti iga ministri kohustus, olgu ta siseminister, peaminister, rahandusminister või mingi muu minister. Ja tööpuudus meil tugevasti kasvab, inimesi jääb järjest rohkem ja rohkem töötuks. Loomulikult see on meie huvi, et meie inimesed saaksid tagasi tööjõuturule. Igal juhul see on meie huvi ja siin ei ole vaja tunda mingit valehäbi. Aga nagu ma tõin teie eelmisele küsimusele vastates näite, kindlasti on ka mingid spetsiifilised sektorid, kus vajatakse oskustööjõudu ja kus on tõesti vaja töötajaid ka kolmandatest riikidest. Ja neile tuleb piirid avada.

13:52 Esimees Henn Põlluaas
Taavi Rõivas, palun!

13:53 Taavi Rõivas
Aitäh! Hea peaminister! Rahastamise üle järelevalvajatel on üleval vaidlus teie juhitava erakonnaga ja maasikakorjajad protestivad valitsuse sammude vastu. Esimesel juhul saadetakse rahastamise järelevalvajad laiali, teisel juhul saadetakse maasikakorjajatele repressiivorganina, mida ta tegelikult ei peaks olema, kaela maksuamet. Võib-olla see on juhus, võib-olla see on kokkusattumus, aga mulle paistab siit teatav muster. Maksuauguga tegelema peab rahandusminister loomulikult, aga see ei peaks käima nii, et kui keegi avalikult julgeb valitsuse tegude vastu sõna võtta, siis just nimelt tema maksude maksmisega hakatakse eriti tegelema. Kui rahandusministri suvilat remontis töömees Urmas, nii nagu ta siin meie kõigi ees rääkis, siis teda ei huvitanud see, et töömees Urmas tekitas rahandusministri hinnangul ka maksuaugu. Aga see selleks.
Ei vasta muuseas tõele, et ei ole muudetud välismaalaste Eestis töötamise korda. Tänagi on meil laual valitsuse algatatud välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõu, on ka järgmistel nädalatel, näiteks eelnõu 145. Aga ka selle kohta ei taha ma küsida. Minu küsimus on väga lihtne. Ma külastasin oma valimisringkonnas Lääne-Virumaal enne valimisi 30 ettevõtet ja neist 29-s on Ukrainast või mõnest teisest n-ö kolmandast riigist töötajaid, mõnes rohkem, mõnes vähem. Aga igal pool öeldakse, et need inimesed on neile olulised ja nad kasvatavad Lääne-Virumaa majandust, nad on olulised seal nii tööhõives kui laiemalt. Minu küsimus on: mis on sõnum nendele inimestele olukorras, kus Mart Helme on nad kõik sisuliselt *persona non grata*'deks kuulutanud? Kas neid inimesi on Eestile vaja või mitte?

13:55 Peaminister Jüri Ratas
Härra Rõivas! Te demonstreerite populismi meistriklassi ja selles mina jään teile alla. Taas kord te väidate, et erakondade rahastamise järelevalve lõpetatakse. No ei lõpetata ju, te saate ise ka sellest aru, te olete tark inimene, elu näinud inimene! See ülesanne antakse Riigikontrollile. Aga seda te ei ütle, sest te teate, et see ei sobi teie lausesse, see ei sobi Reformierakonna pressiteatesse. Aga nii on ju. Ülesanne antakse kõrgemale tasemele, antakse uuele tasemele, kus rohkem ressurssi. Aga seda te ei taha öelda. Samas ma pean tunnistama, et need teie populistlikud pealkirjad on teile ka tulemusi toonud. Ei saa eitada, et need reaalselt on teile tulemusi toonud. Vaadake oma erakonna toetust, see on märkimisväärne.
Nüüd, mida te ütlete nendele 29 ettevõttele Lääne-Virumaal? See on väga armas, et te oma valimispiirkonna pärast muretsete. Ma loodan, et te ei käinud neis 29 ettevõttes mitte ainult enne valimisi, vaid olete seal käinud ka peale valimisi. Ma usun, et te seda olete teinud, te olete usin suhtleja. Punkt 1: me ei ole välja saatnud kogu välistööjõudu ega plaani seda teha. Nüüd, kui punktuaalne olla, siis ma ütlen, et teil on õigus, me tõesti oleme teatud osas välistööjõudu puudutavaid põhimõtteid muutnud, ja teil on õigus, et see on päevakorral ka sel nädalal. Nii et kindlasti 1 : 0 teile – tubli olete! Aga ma räägin üldpõhimõtetest, mida me ei ole muutnud. Üldpõhimõtteid me ei ole muutnud. Kui koroonaviirus kõrvale jätta, on kõik sama ja jääb hetkeplaanide kohaselt ka tulevikus nii. Ma olen teiega nõus: väga paljudes ettevõtetes loomulikult töötab Ukrainast või teistest kolmandatest riikidest töötajaid. Tänu sellele need ettevõtted püsivad vee peal, ei lähe pankrotti ja see annab võimaluse, et ka meie Eesti inimesed saavad neis tööd. Ma pean seda väga oluliseks ja ma pean väga oluliseks sellest edasi lähtuda. Minu meelest tuleb püüda hoida tasakaalu. Me ei tohi siiski ära unustada ka teist poolt. Minge küsige täna nende 29 ettevõtte juhtide käest, nad on pidanud tegema ka raskeid otsuseid, nad on pidanud inimesi koondama. Need on meie Eesti inimesed, need on teie valijad ju, härra Rõivas. Ja nii teie kui ka minu kohustus on teha kõik selleks, et majandus taastuks, et ka erasektor taastuks, et inimesed saaksid kiiresti taas tööle, mitte ei oleks tööta.

13:58 Esimees Henn Põlluaas
Aitäh! Ma tänan Riigikogu liikmeid küsimuste eest ja austatud ministreid vastuste eest! Tänane infotund on lõppenud. Ja kõlagu saalikutsung!